…Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

…С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 144 (13460)
1971 оной июниин 19, суббото

Сэн 2 мүнгэн

…ЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

РСФСР-эй габьяата урлан нарижуулагша Иван Калистратович Иванов Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын экспериментальна участогта слесареэр ажаллана. Тэрэ үнгэрһэн жэлдэ урлан нарижуулгын хэдэн мэдүүлгэ оруулһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. К. Иванов (баруун гарта), тэрэнэй туһалагша Я. П. Руденко.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

Партиингаа XXIV съездын урда тээхи социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, манай Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозуудай һаалиин фермэнүүд энэ жэлэй үнгэрһэн таба һарада муу бэшээр хүдэлжэ гараа.

Мүнөө июниин 16-най мэдээгээр аймагай ажахынууд гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ. Бүхыдөө 35,7 мянган центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулха аад, эндэхи ажахынууд мүнөө 36,0 центнер һү гүрэндөө тушаагаа, худалдаа.

Энэ амжалтада Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз (директорынь нүхэр Ефимов, парткомой секретарь нүхэр Хлызов) ехэхэн хубита оруулаа. Энэ ажахын һаалиин фермэнүүд жэлэй түрүүшын хахадай түсэбһөө гадуур 1200 центнер һү тушааһан байна. Мүнөө энэ совхозой фермэнүүд үхэр малаа зунай бэлшээридэ гаргаад, һайнаар адуулжа, һү ехээр һаана.

Калининай нэрэмжэтэ колхозшье гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб майн 25-да дүүргээ гэхэ гү, али даабаряа һараһаа холо урид дүүргээ. Мүнөө түсэбһөө гадуур 570 центнер һү Эхэ орондоо үгэнхэй.

Тэрэшэлэн аймагай колхоз, совхозууд гүрэндөө мяха тушааха, худалдаха байгша оной түрүүшын хахад жэлэй түсэбые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэнь. Мүнөө үень Охин-Булагай, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозууд хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ. Жэшээлхэдэ, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз жэлэй эхинһээ хойшо 3 мянган центнер мяха тушааха аад, гахай һайнаар үсхэбэрилжэ, зүбөөр шахаад, 2000 центнер гахайн мяха тушаагаа.

Энэ жэлэй түрүүшын хахадай дүүрэтэр аймагай колхоз, совхозууд түсэбһөө гадуур мяха, һү үшөө ехээр тушааха, худалдахын түлөө мүрысөөндэ хам оронхой.

А. ПЛАСТИНИН,
КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ПААР ХЭР ХАХАЛАГДАНАБ?

1971 оной июниин 15-най мэдээи (Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Паарай хахалагдаһаниинь	Нёдондо жэлэй энэ үеышхитэй сасуулхада
Хоринин	76	152
Мухар-Шэбэрэй	75	96
Хурамхаанай	71	142
Сэлэнгын	68	101
Зэдын	64	101
Бэшүүрэй	62	76
Хэжэнгын	61	87
Загарайн	58	69
Түнхэнэй	51	88
Захааминай	47	75
Улаан-Үдын	46	67
Баргажанай	43	61
Хяагтын	42	118
Кабанскын	39	64
Прибайкалиин	25	148
Яруунын	19	87

Хаһа саг соонь хахалжа элдүүрилһэн, буртаг үбһэгүй сэбэр паар дээрэһээ ямаршье уларилтай жэлдэ орооһо тарянай үндэр баян ургаса абтадаг гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Паарые хабар эртэ, зунай эхеэр хахалжа бэлдэхэдэ, таримал ургамалай дайсап буртаг үбһэн, тэдэнэй үрэ үгы хэгдэхэһээ гадна, газарай хүрьһэндэ шииг нойтон һайнаар баригдадаг, мүн газар шухала бодосуудаар элбэг, үрэжэлтэй болодог шуу.

Эдэ бүгэдые һайн мэдэжэ, ойлгожо байбашье, республикын олонхи колхоз, совхозууд хабарай эртын, зунай паар хахалха хүдэлмэриие унжагайруулша, тэрэниие хахалха таатай хаһа сагые алдана. Республика дотор түсэбэй ёһоор 177,2 мянган гектар сэбэр паар хахалагдаха зэргэтэй байһан аад, мүнөө оройдол 98,9 мянган гектарынь нэгэ дахин хахалагдаа.

Мүнөө аяар июнь һарын тэн үнгэрөөд байн гэһээ, олохон аймагуудай ажахынууд паараа хахалжа дүүргэхэһээ байтагай, түсэбөө хахадлаашьегүй байна. Жэшээлхэдэ, Яруунын аймагай колхоз, совхозууд бүхыдөө 15,9 мянга гаран гектар сэбэр паар хахалжа бэлдэхэ түсэбтэй аад, энэ үе соо оройдоол 3 мянга бага үлүүтэй гектар паар хахалаа гэхэ гү, али даабаряа миил 19 процент дүүргээ.

Хяагтын, Кабанскын, Прибайкалиин, Улаан-Үдын, Загарайн аймагуудай ажахынууд паар хахалха түсэбөө хахадлаашьедүй. Хура бороо ороогүй, газар хуурай байба гээд, май соо, июниин түрүүшын хахадта олонхи колхоз, совхозууд паар ёһоор хахалаагүй. Теэд мүнөө хаа хаанагүй бороо һайса орожо, газарай хүрьһэ нилээд норгобошье һаань, тэдэнэр паар хахалха хүдэлмэреэ түргэдхэнэгүй. Тииһээ тиитэр мүнөө хабарай тарилга түгэсхэгдэжэ, паар хахалалгада тракторнуудые олоор табиха, дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэхэ гүйсэд аргатай болонхой ха юм. Гэбэшье һүүлэй 15 хоног соо Хяагтын аймагай бүхы ажахынуудта оройдоол 1000 хүрэхэгүй гектар паар хахалагдаа. Баргажанай, Захааминай, Сэлэнгын, Зэдын аймагуудай колхоз, совхозууд һүүлэй арба гаран хоног соо баһал паар мүртэй хахалаагүй. Хэрбээ паар хаһа сагтань хахалхын тула оролдолго гаргаһан колхоз, совхозууд һүүлэй үедэ яһала ехэ хүдэлмэри хэжэ үрдинэ.

Мүнөө зорилго юуб гэхэдэ, эдэ ойрын үдэрнүүдтэ паар хахалалгые эрид түргэдхэхэ, сүлөө байһан бүхы тракторнуудые энэ хүдэлмэридэ табиха шухала. Хахалалгын агрегат бүхэниие заабол хоёр халаанда, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ байна. Паар хахалалгада хүдэлжэ, халаанайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэһэн хүнүүдые зүбөөр урмашуулха, механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Сабшалан дээрэ юун хэгдэнэб?

УҺАЛУУРИ ТҮЛЭГ ДУНДАА

…һа малынь үбһэ тэжээ… дуталдажа, Хурамхаанай …й ажахынууд бэрхэтэй …да нэгэнтэ бэшэ ороһон … Тимэһээ нуга сабшалан …руулха габшагай хүдэлмэ… хоёр һара соо эндэхид нилээд …жал хэхэ гэжэ хараалһан, …й түсэбшье табиһан бай…

…ынээ муу бэшээр дүүргэжэ …, сабшалан дээрээ хэзээ… …һээ эмхитэйгээр хүдэлөө …лэхэ хэрэгтэй. Хоёр һа…рушада аймагай ажахы… оньһожоруулагдаһан 7 … гэхэ гү, али 70 гаран …, 180 гаран хүн сабша…эрэ хүдэлбэ. Тэдэнэй хү…0 гара мянган тонно шэб…ргагдаа, 1000 үлүүтэй …ар газар шэбхэ…гдээ, түсэбһөө гадуур … гектарта минеральна үтэг… оруулагдаа. Хабарай … тогтоогдожо, 920 гектар …лан уһалагдаа. Тэрэшэлэн …гшэ май соо һубаг ханаа… 1894 га газар уһалаг…амта 32 бүлүүр станци хү…, үшөө 2000 гаран гектар …лан ундалуулагдаа. Тиигэ…най эхеэр хура бороогүй … байһан үедэ энэнь газа…рьһэндэ горитой шииг үгэ…гоон яһала һайнаар гараа

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, оньһожоруулагдаһан отрядууд эндэ сабшалангай ёһотойл ээзд боложо байнхай. Саашадаа эдэ отрядуудые улам бэхижүүлхэ, хэрэгтэй техникэ, зэмсэгээр хангаа һаа, бүришье ехэ ажал хэхэ аргатай. Мүнөө тэдэндэ бургааһа, болдог отолхо, наг шэбхэ обоолхо, газарай хүрьһэ жэгдэлхэ, ханааб малтаха машина, түхеэрэлгэнүүд дуталдана. Намаг хатаахада хэрэгтэй техникэ тон хомор.

Илангаяа Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз, Гааргын совхоз энэ үедэ сабшалан дээрээ ехэ хүдэлмэри хээ. Тэндээ наг шэбхэ гаргаха, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, газараа уһалха түсэб, даабаряа сүм дүүргээ.

— Манай колхоздо уһалууриин газар бага юм. Тиимэһээ бүлүүр станцинуудаа бултыень тодхожо, үдэр һүнигүй хүдэлгөөбди. Бүхыдөө 11 бүлүүр станци хүдэлнэ,— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ, агроном мэргэжэлтэ В. А. Будаев хөөрэнэ.

Гааргын совхоздо бригадир Эрдэни Бадмаевай хүтэлбэрилдэг отряд эмхитэй һайнаар хүдэлнэ. Эндэ 8 бүлүүр станци бүри хабар эртэнһээ тодхогдоод, 570 гектар сабшалан нэгэ дахин уһалжа дүүргээ, заримыень хоёрдохёо уһалжа эхилэнхэй. Эдэ станцинуудаа бүри үбһэндэ орохо болотор хүдэлгэхэ юм. Тэрэнһээ гадна, тус совхоздо 500 га таряалан, 400 га сабшалан һубаг ханаабаар уһалагдаа. Тэрэ газараа үхэр малда гэшхүүлхэгүйн тула посхоод бариха. Гүүртэ, фермэнүүдээ сабшалан дээрэһээ түргэн зөөлгэхэ хэмжээ абаа.

— Отрядаймнай бэрхэ трактористнар Доржо Цыренов, Дамба Цыбенов, газар уһалагшад Дамба Хуриганов, пенсионер үбгэд Цыдып Доржиев, Цыбик Надмитов гэгшэд һайнаар хүдэлнэ. Мүнөө үень сабшалан уһалалгада 14 трактор, 40 хүн ажаллана,— гэжэ совхозой главна агроном Д. Х. Шагжиев хөөрэнэ.

Гэхэтэй хамта габшагай хүдэлмэриин хоёр һарада, мүнөөшье Сахуулиин, Дэрээнэй совхозууд һанаһанда хүрэмөөр хүдэлөөгүй. Эдэнэр наг шэбхэ гаргаха, газар уһалха түсэб, даабаряа дүүргээгүй. Жэшээнь, Сахуулиин совхоз сабшалан дээрээ 4000 тонно шэбхэ гаргаха түсэбтэй аад, арай гэжэ 1600 тонно зөөгөө. Эдэ үдэрнүүдтэ газараашье ёһоор уһалнагүй.

Юрэдөө габшагай хүдэлмэриин хоёр һарын дүүрээшье һаа, аймагай олонхи ажахынууд сабшалан дээрэхи хүдэлмэреэ зогсоохогүй гэжэ шиидээ.

Б. ГОМБОЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

Сошордомо дохёо

…МАЛЫНЬ САБШАЛАН СООГОО

…гшэ май һарын эхеэр За… аймагай луговодууд суг… саашадаа сабшалангай урга… дээшэлүүлхэ тухай ехэ… хэлэн юм. Энэ зүблөөн … республикын эрдэм-шэнжэ… эмхи зургаануудһаа эрдэм…даһан, колхоз, совхозуудай …рилэгшэд, хүдөө ажахын мэр…, сабшалангай-мелиоративна …ай начальнигууд хабаадал…аа.

…зүблөөн дээрээ сугларагшад …элэй туршада сабшалангай …эрид дээшэлүүлжэ, ниитын… …ягаад мүнөөнэйхиһөө нэ… хоёр дахин ехэ үбһэ тэ…мэдхэдэг болохо тухайгаа …хөөрэлдэһэн байна. Хабар орой … малаа үбэлжөөнүүдтээ, саб… соогоо байлгажа, үбһэ ногоо… ургасые ехээр доошолуул… сугларагшад тон зүб мэ…байха юм. Энэ хэрэгтэ зүб…хабаадаһан эрдэмтэдшье онсо …хандуулжа, үнэншэмэ жэ…, баримтануудые хөөрэһэн

…э хэлсэжэ тараад, аймагай …уд одоошье мүнөө жэл малаа… …лангаа гэшхүүлхэеэ, нарай … эдюулхэеэ болихонь бэзэ …нагдаһан юм. Теэд эмхи гу…бага, хиналта шалгалтын һу… малшадай харюусалгагүй… …жо, олохон ажахынуудай … соо июнь һара гаратар ота… …нид, һүрэг адуун, гүүртээр … бодо мал бэлшээжэ байгаа. …рын дүүрэхэ болоһон хойно …» колхозой Шара-Азаргын …абшалан дээрэ һаалиин үнеэд … байба. Ой соогуур гараһан посхоод түймэртэ шатаад, бэлшээридэ гараһан үнеэд сабшалан руу орошоно. Теэд посхоод заһаха, нүрөө шэнээр сабшаха тушаа хэншье һанаагаа зобоногүй. Май һарын хахадлатар үбэлжөөндөө байжа, сабшалангаа түйбөөһэн Шара-Азаргын һаалиин гүүртэ зуһаландаа буугаадшье нөөхил сабшалан дээрэ бэлшэжэ үргэлжэлһөөр. Иигэжэ байдаг колхоздо сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 4—5 центнер үбһэ хуряадаг байһаниинь гайхалтайшье бэшэ.

Энэ ушар тухай колхозой түрүүлэгшэ Н. Л. Банзархановтай, главна агроном П. С. Малановтай хөөрэлдэхэдэ, «ядаад лэ байнабди, тулгаа хэжэл байнабди» гэжэ харюусана. Теэд ой соогуур гараһан нүрөө заһаагүй сагта хэдышье «тулгаа» хэхэ байгаа һаа, мал сабшалан руу орохоёол орохо ха юм. Гүүртын мал адуулагша Цыбикжап Цыремпилов ой соогуур тараһан үнеэдые бусаажа, адуулжа хаана хүшэ хүрэхэ һэм. Тэрэ саанаа ходо малаа дахаад адуулжа, бэлшээжэ ябадаг бэшэ, олонхи ушарта үдэшэндөө наашань зүглүүлхэ, татахаял гарадаг хүн яагаад задагай посхоодоор мал оруулангүй байжа шадаха гээшэб?

Сабшалан һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байһан, уһалууриин газар ехэтэй «Красный Октябрь» колхоз баһал хэдэн отара, гүүртээ май һарын хахадлатар, заримыень һарын дүүрэтэр тооной үбэлжөөндэнь байлгажа, сабшалан соогуураа бэлшээжэ байба. Жэшээлхэдэ, Хойто-Дабаан гэжэ газарта С. Д. Банзаракцаевай отара май һарын дүүрэтэр сабшалан соо байгаа. Тиигэжэ эндэхи мүн Мойдогорой уһалууриин, үтэгтэй сабшалан ултитүйбөөгдэһэн, хонидой амаар узуураараа шэмхэгдэжэ байһан ногоониинь өөдэлхэеэ болиһон байна. Энэ отарын хонидой зуһаланда гаргагдаһанай һүүлээршье сабшалан амаргүй. Мойдогорой сабшалан соо заримдаа һүрэг адуун, үгы һаа һаалиин һүрэг үнеэд ороод ябажа байдаг. Баһал нөөхи посхоодой заһагдаагүй, һэльбэгдээгүй ушарһаа болоно.

Иигэжэ малаараа сабшалангаа гэшхүүлхэ, эдюулхэ ушарнууд мүн «Коммунизмын зам», XXII парсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта үзэгдэнэ.

Мүнөө хабартаа аймагай, колхоз, совхозууд республика дотор соносхогдоһон габшагай хоёр һарада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, сабшалан һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хээ, хэжэшье байна. Хараалагдаһан түсэб, хэмжээ ябуулганууд гол түлэбтөө үлүүлэн дүүргэгдээ. Тэрээнһээ гадна муудаһан, бута дэгнүүл болоһон сабшалангуудые тэгшэлхэ, үндэһөөрнь һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Колхоз, совхоз бүхэндэ хүсэ ехэтэй лугомелиоративна отрядууд бии болгогдоод, бүхы тракторнуудай гурбанай нэгэ хубинь гэхэ гү, али 80 трактор сабшалан дээрэ хүдэлжэ байна. Уһашад-луговодуудһаа гадна, 160 механизатор эдэ отрядуудта ажаллажа байнхай.

Нэгэн талаар иимэ ехэ, үргэн далайсатай хүдэлмэри хэжэ байгаад, нүгөө талаарнь доройтожо, зунай хахадлатар малаараа сабшалангаа түйбүүлжэ, ногооень эдюулжэ, ургасыень доошолуулжа байха гээшэ тон таарамжагүй.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
манай корр.

ЕВРОПОДОХИ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ ХАНГАХА СОВЕТСКЭ КОМИТЕДТЭ

Европодохи аюулгүй байдал хангахын түлөө Советскэ комитедэй бюрогой заседани июниип 17-до боложо, А. П. Шитиков түрүүлэгшээр һуугаа. Комитедэй ойрын саг соо хэхэ хүдэлмэриин түсэб заседани дээрэ хаража үзэгдэһэн байна. Тусхайлбал, комитедэй үг зорилго ба зорилгонуудтай совет болон хариин олониитые үргэнөөр танилсуулха, Европодохи эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө, Европын аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной түлөө тэмсэдэг хариин организацинуудтай, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдтэй холбоо байгуулхын түлөө бусад совет олониитын организацинуудтай хамтаараа хэхэ тэмсэл түсэбөөр хараалагдаһан байха юм. (ТАСС).

АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ҺУНГАЛТАНУУДАЙ ДҮНГҮҮД

Бүхы 15 союзна республикада ажалшадай депутадуудай хизаарай, областной, окружной, районно, городской, поселково ба сельскэ Соведүүдэй һунгалтанууд июниин 13-да болоо. Политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда һунгалтанууд үнгэрөө. Хаа хаанагүй һунгагшад ехэ эдэбхитэй, эмхитэй байгаа. Бүхы һунгагшадай 99 үлүүтэй процентнь дуугаа үгэлгэдэ хабаадаа.

Жэшээлхэдэ, РСФСР-эй нютагай Соведүүдтэ 1.092.653 депутат һунгагдаа. Тэрэ тоодо 47,2 процентнь эхэнэр. 56,7 процентнь партийнабэшэ хүнүүд, 62,1 процентнь хүдэлмэришэд ба колхознигууд болоно. Депутадуудай 52,0 процентнь Соведүүдэй үнгэрһэн һунгалтада депутадууд болоогүй шэнэ хүнүүд юм.

ДЭЛХЭЙЕ ТОЙРОН ДАБШАДАГ «САЛЮТ» ГЭЖЭ НАУЧНА СТАНЦИ НИИДЭЛГЭЕЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР

НИИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ЖОЛООДОХО ЦЕНТР. (ТАСС). Дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ залан жолоодогдодог научна станци июниин 16-да Мосивагай сагаар 22 час 30 минутада газарые 155 дахин тойроо.

Июниин 16-най хүдэлмэриин үдэр космонавтнууд научно-техническэ туршалгануудые үргэлжэлүүлһэн байна.

Ниидэлгын программын ёһоор июниин 17-до станциин экипаж амараа, космонавтнууд махабадай соёлой упражненинүүдые хээ, бэе бэедээ медицинсэ хиналта шалгалта хээ, амараа.

Нүхэд Добровольский, Волков ба Пацаевай бэе һайнууд. Дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ научна станци ниидэлгынгээ программын дүүргэлгые үргэлжэлүүлһээр.

* * *

Июниин 17-до Георгий Добровольскиин, Владислав Волковой, Виктор Пацаевай замбуулин соогуур ниидэжэ ороһонһоо хойшо арбан хоёрдохи сүүдхэнь эхилбэ. Июниин 17-до Москвагай сагаар 7 часта «Салют» гэжэ научна станци дэлхэйе 955 дахин тойроо. (ТАСС).

„МАРС-2" БА „МАРС-3" СТАНЦИНУУД НИИДЭЛГЭЕЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР

ЗАМБУУЛИНАЙ ХОЛЫН ХОЛБОО БАЙГУУЛХА ЦЕНТР. (ТАСС). Планетэнүүд хоорондын «Марс-2» ба «Марс-3» гэжэ совет автомат станцинууд июниин 17-до Москвагай сагаар 6 часта тус тустаа газарһаа 7 миллион ба 5 миллион 93 мянган километр газарһаа холо ошоод ябаа.

Станцитай хахад часай турша соо байгуулагдаһан радио-холбооной сеанснуудай үедэ абтаһан телеметрическэ информациин мэдээнүүдэй ёһоор станцинууд дээрэхи бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлнэ. Станци дээрэхи научна аппаратурануудаар планетэнүүд хоорондын замбуулинай дайда шэнжэлэгдэһээр.

Программын ёһоор 1971 оной июниин 17-до 4 час 30 минутада «Марс-2» станциин дабшажа ябапан зам хубилгагдаа. Замыень хэмжэлгын мэдээнүүдэй ёһоор энэ хубилалта амжалтатайгаар хэгдэһэн байна. Планетэнүүд хоорондын хоёр совет станциин Марс тээшэ ниидэлгэ үргэлжэлһөөр.

Ю. Цеденбалда Онтябриин Революциин орден барюулагдаба

Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалда Октябриин Революциин ордениие СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный июниин 17-до Кремль соо барюулаа. Япон милитаристнуудтай хамтын тэмсэлдэ, тэрэшэлэн дайнай хойто тээхи үедэ харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Монголой Арадай армиин байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, энэ дээдэ хайраар тэрэниие СССР-эй Верховно Соведэй Президиум шагнаһан байха юм.

НЕПАЛАЙ ХААН МОСКВАҺАА МОРДОБО

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Совет правительствын уряалаар Советскэ Союзда албанай хэрэгээр аяншалжа ерэһэн Непалай хаан Махендра Бир Бикрам Шах Дева июниин 17-до Москваһаа мордобо.

Хүндэтэ айлшан Волгоград болон Крым хүрэхэ юм. (ТАСС).

СЕПГ-гэй VIII СЪЕЗД

БЕРЛИН. (ТАСС-ай корр). СЕПГ-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэлые, Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин VIII съездын июниин 17-ой үдэрэй заседани дээрэ дүүрэһэн байна.

Түрүүлэгшэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь П. Фернер зүбшэн хэлсэлгын үедэ 31 делегат үгэ хэлээ гэжэ соносхоо.

СЕПГ-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүдые гаргахадаа, СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Тоосоото элидхэлые бүхы үгэ хэлэгшэдэй нэгэн һаналтайгаар һайшаалга саашанхи жэлнүүдтэ партиин бэелүүлхэ жэнхэни хараа шугамые һайшааһан ябадал болоно.

СЕПГ-гэй ЦК-гай политическэ хараа шугамые, бодото ажал ябуулгые бүрин хүсэдөөр һайшааһан шиидхэбэри съезд нэгэн дуугаар нэрьемэ альга ташалгаар баталан абаа.

Съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ БЕРЛИН ХАРАБА

БЕРЛИН. (ТАСС-ай тусхай корр). Германиин Демократическа Республикын ниислэл улам ехэ, гоё һайхан боложол байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ, Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин VIII съездын боложо байһан үдэрнүүдтэ ГДР-эй ба СССР-эй, бусад социалис оронуудай тугуудаар, уряануудаар, транспарантнуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Берлинай шэнэ талмайнууд ба кварталнууд илангаяа һайханаар харагдана.

Захиргаанай ба байрын шэнэ гэрнүүдэй бодхогдоһон городой шэнэ центрые КПСС-эй делегациие толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев, делегациин гэшүүд—КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Азербайджанай КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. А. Алиев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Краснодарска крайкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. С. Золотухин, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ ГДР-тэ байдаг элшэн сайд нүхэр П. А. Абросимов июниин 17-до хараһан байна.

Нүхэр Л. И. Брежнев В. И. Ленинэй талмайе хараа. Тэрэнэй тэг дунда улаан үнгэтэй мрамор шулуугаар памятник бодхогдоһон байна.

СЕПГ-гэй VIII съездэ зорюулагдаһан уран һайханай ехэ выставкэ Маркс-Энгельс-плац гэжэ талмай дээрэ «Альтес музеум» байшан соо нээгдээ.

Эндэ табигдаһан зурагууд, графика, скульптурануудые нүхэр Л. И. Брежнев, делегациин гэшүүд хараа.

СССР-эй ондоо оронуудта худалдадаг эд бараанай выставкэ һаяхан Берлиндэ нээгдэһэн байна. Нүхэр Л. И. Брежнев, КПСС-эй делегациин гэшүүд тэрэниие мүн лэ хараһан байха юм.

КПСС-эй делегациие толгойлогшо, делегациин гэшүүд Берлинэй телевизионно башни хараа.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд А. Нойман, Э. Нюккенбергер, СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, СЕПГ-гэй Берлинскэ окружной комитедэй нэгэдэхи секретарь К. Науман, ГДР-эй культурын министр К. Гизи нүхэр Л. И. Брежневтэй суг ябалсаа.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ тогтообо:

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын наймадахи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиие 1971 оной июлиин 6-да Улаан-Үдэ хотодо зарлаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной июниин 18.

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИ ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭБЭ

КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлһоной ёһоор, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй урда угаа ехэ зорилгонууд табигдаһан байна. Тэдэнэр хүн зониие коммунис үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ шударгыгаар хабаадалсаха, партиин съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые нэбтэрүүлхэ, юһэдэхи табан жэлэй хараа түсэбүүдые бэелүүлгэдэ бодотоор туһалха гэһэн нангин үүргэтэй. Мүн хүн зоной өөһэдэйнь соёлой эрилтэ улам түргэнөөр дээшэлжэ байнхай. Теэд соёлшод энэ үүргэеэ яагаад амжалтатайгаар дүүргэхэб, хүн зоной эрилтые яагаад бүрин гүйсэдөөр хангажа шадаха аргатайб? Үсэгэлдэр Улаан-Үдэ хотодо боложо дүүрэһэн соёлшодой зональна научно-практическа конференци дурсагдаһан асуудалда яһала гүн харюу, зүбшэлнүүдые үгэжэ шадаа гэбэл, алдуугүй. Тэндэ Зүүн Сибириин соёлой институдай багшанар, эрдэмтэд, партийна органуудай хүдэлмэрилэгшэд, Сибириин болон Алас-Дурнэ зүгэй зонын область, хизаар, автономито республикануудай түлөөлэгшэд сугларжа, клубай ажал хүдэлмэриие яагаад мүнөө үе сагай эрилтэдэ харюусама, бүтээсэ ехэтэй, һонирхолтой болгохо тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэһэн, һанал бодолоо, дүй дүршэлөө андалдаһан байна. Тэдэнэй дундаһаа түүхын эрдэмэй кандидат Д. Б. Шагдуровай, Зүүн Сибириин соёлой институдай багшанар Г. Ф. Бартенев, В. П. Краснобаевай, В. Е. Новаторовай, Буряадай облпрофсоведэй соёлой-ниитын таһагые даагша А. Е. Совгирай, Яхадай республикын соёл-гэгээрэлэй училищиин багша А. Б. Те гэгшын, БурАССР-эй соёлой министрэй орлогшо А. М. Герштейнэй, Шэтын областиин соёлой управлениин начальник И. А. Калашникова болон бусадай элидхэлнүүд нилээд һонирхолтой байба.

Тиин гол элидхэлнүүд тушаа Яхадай, Тувын, Буряадай автономито республикануудай, хүршэ областьнуудай соёлшод үгэ хэлэжэ, партиин съездын шиидхэбэринүүдые нэбтэрүүлхын тула, клубай ажал хүдэлмэридэ гүн удха, үргэн дэлисэ олгохын тула нютаг нютагтаа ямар хүдэлмэри ябуулжа байһан тухайдаа тодорхойгоор хөөрэбэд.

Удаань тус конференциин хүдэлмэри дүнлэгдэжэ, клубай хүдэлмэри яагаад һайжаруулха тухай дэлгэрэнгы шиидхэбэри-дурадхалнууд баталагдан абтаба; айлшад Улаан-Үдэ хото соогуур аяншалба, мүн Байгал ошожо ерэбэд.

Энээгээр соёлшодой зональна научно-практическа конференци хүдэлмэреэ дүүргэлээ.

Манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЗАХИРГААНАЙ АЖАЛ ЯБУУЛГЫЕ ХИНАХА ЭРХЭ

КПСС-эй XXIV съездын абаһан шиидхэбэринүүдэй ёһоор болоходо, хиналта хэхэ эрхэ, үнэндөө, партийна бүхы эхин организацинуудта олгогдоһон болоно. Гансал түбэй болон нютагуудтахи советскэ болон ажахын органуудай партийна организацинуудайхи өөрсэ ондоо эрилтэтэй. Энэ талаар КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл тушаа съездын резолюци дотор ингэжэ бэшэгдэнэ:

«Партиин политикые бэелүүлхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай үүргые улам саашадань дээшэлүүлгын аша туһые хараадуулан, съезд болбол үйлэдбэриннхидэй хажуугаар эрдэм-шэнжэлгын институдуудай, һургуулинуудай, соёл гэгээрэлэй ба эмнэлгын эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудта захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхэ олгохо хэрэгтэй гэжэ тоолоно. Түбэй болон нютагуудтахи советскэ, ажахын эмхи зургаануудай ба албан газарнуудай онсо шэнжэтэй байһые хараадаа абан, тэндэхи партийна организацинууд парти, правительствын заабари болон тоглоолнуудые дүүргэлтэ болгохо талаар аппарадай хэдэг ажал ябуулгын хойноһоо хиналтаяа шангадхаха ёһотой».

Тон зүб, саг соонь абаһан партиин энэ шиидхэбэри хадаа партиин гэшүүн бүхэнэй нэрэ хүндые, удха шанарые улам дээшэлүүлхэ, тэрэнэй үүргэ ба коллективэй ажабайдалай түлөө харюусалга бүри үргэдхэхэ хэрэгтэ сүм зорюулагдана.

Саг үргэлжын, алишье талыень хараада абажа, бодотоор бэелүүлэгдэдэг хиналта хадаа коллективүүдэй үйлэдбэриин ажал ябуулгада, тэдэнэй гүрэнэй түсэб болон социалис уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ эли бодоор нүлөөлхэ арга партийна организацинуудта олгоно. Нимэ хиналта болбол кадрнуудые зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл бадаруулха, ажахын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэй хабаадалсадаг үүргые дээшэлүүлхэ хэрэг хангана. Ажалша коллектив бүхэнэй үмэнэ томо томо, онсо орёо зорилгонуудай мүнөө табигдаад байхада, захиргаанай ажал ябуулгые хиналга бүришье удха ехэтэй болоно гээшэ.

Захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхэтэй партийна эхин организацинууд хадаа предприятиин, колхоз, совхозой, эмхи зургаанай, мүн тэдэнэй һалбари болохо цех, участок, отделени, бригада, таһаг, сектор болон бусадай хүдэлмэрые шалгаха, коллективэй үйлэдбэриин байдал тушаа мэдээсэл хэхыень захиргааһаа эрилтэ хэхэ, хэрэгтэй болохо документнүүдые хараха, хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, ямаршье хүдэлмэритэй коммунистнуудай тоосоо шагнаха эрхэтэй юм. Эдэ бүхы асуудалнуудаар гансал зүбшэлгэ эмхидхэхэ, һанамжа дурадхал хэхэ, заабари үгэхэ бэшэ, мүн тэдэнние уялгалһан шиидхэбэри абаха түлөөлгэтэй бшуу.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоое зүбшэн хэлсэхэдээ, партийна организацинууд имагтал захиргаанай үмэнэ эрилтэ табилгаар, захяа заабари үгэлгөөр хэрэгээ хизаарлаха ёһотой бэшэ, мүн өөһэдынгөө саашанхи ажал ябуулгын гол шэглэлые тодорхойлхо, эмхидхэлэй ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам һайжаруулхын тула зохисотой һайн арга, дүршэл бэдэрхэ уялгатай.

Захиргаанай ажал ябуулгые хинаха элдэб аргануудые республикымнай партийна олонхи организацинууд шадамараар хэрэглэнэ. Жэшээнь, Прибайкалиин аймагай «Заветы Ильича» колхозой партбюро ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, жэнрэй коммунистнуудай тоосоое партийна суглаанай хэлсээндэ ходо табижа байдаг. 1971 оной март һарада главна агроном В. Н. Месяцев «КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1970 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёһоор, ниитын адууһа малые бардам хүрэхэ тэжээлээр хангаха хэмжээнүүд тухай» асуудалаар хамтын суглаан дээрэ тоосоһон байна.

Тэрэ тоосоо зүбшэн хэлсэхэдээ, коммунистнууд дутуу дундануудтушаа гансал шүүмжэлэл хээд үнгэрөө бэшэ, мүн ойрын табан жэлэй туршада ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо бодото хэмжээнүүдые хараалһан байха юм. Партийна суглаанай тогтоол бэелүүлэн, колхозой правлени таряалангай хубаарилые шэнэдхэн хубилгаа, бүри энэ жэлдэ ороһото ургамалнуудай, хартаабхын, кукурузын тарилга һураггүй ехэ болгоо. Хабарай тарилгын хүдэлмэри гуримтайгаар, һайн шанартайгаар хэгдээ. Сабшалан дээрэшье ехэ хүдэлмэри бүтээжэ шадаа.

Үнгэрһэн жэлэй октябрь һарада партбюрогой заседани дээрэ ветеринарна албанай хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэгдөө һэн. Партбюрогой абаһан шиидхэбэриие бэелүүлэн, колхозой ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд адууһа мал аргалха, элдэб үбшэ хамшагһаа һэргылхэ хүдэлмэри горитой ябуулаа. Тиигэжэ малай гарзалха ушар нилээд үсөөрүүлээ, малай тоо толгой олошоржо, ашаг шэмэнь улам дээшэлжэ байна.

Эдэ, мүн бусадшье олон жэшээнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, захиргаанай ажал ябуулгын хиналта зүбөөр эмхидхэдэг энэ партийна организаци ажахы хүгжөөлгын гол шухала асуудалнуудые эдэбхитэйгээр шиидхэлсэжэ, колхозойнгоо байдал нилээд һайжаруулжа байна бшуу. Хиналта бэелүүлгын иимэрхүү арга дүршэлые дээдэ, тусхай дунда ба юрэнхы дунда һургуулинуудай, эмнэлгын газарнуудай болон бусадай хинаха эрхэтэй партийна эхин организацинууд заабол хэрэглэхэ уялгатай.

Захиргаанай ажал ябуулгын хойноһоо хиналта бэелүүлхэ, саашадаа тэрэнээ эдэбхижүүлхэ, гүрэнэй түсэбүүдэй дүүргэлтын түлөө харюусалгыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэрээ партийна эхин организацинуудай улам һайжаруулхын тула КПСС-эй ЦК-гай 1959 оной июниин 26-да абаһан тогтоолой ёһоор, үйлэдбэриин болон худалдаа наймаанай предприятинуудай партийна организацинуудай дэргэдэ КПСС-эй гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадуудһаа бүридэһэн комиссинуудые бии болгохо заабари үгтөө һэн. Тиимэ комиссинуудай состав тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ баталагдадаг. Ямар, хэды комисси байгуулхаяа партийна организаци (өөрынгөө үйлэдбэриин эрхэ байдалһаа дулдыдуулан) өөрөө шиидхэхэ зэргэтэй юм. Нимэ комиссинуудые цехэй, отделениин болон бригадын партийна эхин организацинуудта мүн лэ байгуулхада таарамжатай.

КПСС-эй ЦК-гай тэрэ тогтоолой үндэһөөр үйлэдбэриин, худалдаа наймаанай предприятинуудай партийна олонхи организацинуудта элдэб комиссинууд эмхидхэгдэнхэй. Жэшээнь, шэнэ техникэ нэбтэрүүлгые, оньһожоруулга болон автоматизаци дэлгэрүүлгые, продукциин шанар болон өөрынь үнэ сэнгэй байдалые, эрдэм ухаанай ёһоор ажал эрхилхэ түсэбэй дүүргэлтые хиналта хэхэ комиссинууд бии болгогдонхой. Мүн тэрэшэлэн хүдөө ажахыда агротехническэ хэмжээ ябуулгануудай дүүргэлтые, машинно-тракторна паркые ашаглалгые, адууһа малай үүлтэр һайжаруулха хэмжээнүүдэй хэр зэргээр эрхилэгдэжэ байһые хинаха комиссинууд байгуулагдаһан жэшээтэй.

Нимэ комиссинуудые байгуулһан ябадал үйлэдбэриин хэрэгтэ партийна нүлөө үргэдхэхэ, үйлэдбэриингөө гол һалбаринуудай байдалые һайн мэдэхэ, саг үргэлжэ хинан хүтэлбэрилхэ арга олгоно бшуу. Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой партийна эхин организациин дэргэдэ техническэ дэбжэлтэ бэелүүлхэ түсэбэй дүүргэлтэ, мүн бүтээһэн продукциин шанар хинаха эрхэтэй хоёр комисси байгуулагданхай юм. Түрүүшынхиинь коммунист В. И. Костырин, хоёрдохиень коммунист Л. Н. Шукшин хүтэлбэрилдэг. Эдэ комиссинууд партбюро дээрэ баталуулһан тусхай түсэбэй ёһоор хүдэлмэрээ эмхидхэн ябуулдаг дүршэлтэй.

Баримта болгон иимэ жэшээ харуулая. Нүхэр Шукшинай хүтэлбэрилдэг комисси хадаа хоёрдохи кварталай туршада 3, 4, 5, 7-дохи цехүүдэй бүтээн гаргаһан продукциин шанар шалгаха, шанарай талаар ниитын инспекторнүүдэй хүдэлмэри шэнжэлхэ, хүдэлмэришэдые өөрын тамгатай болгодог гуримтай танилсаха гэһэн гол түсэбтэй. Комиссиин гэшүүн бүхэн тодорхой даабаритай, өөртөө даалгагдаһан участок дээрээ хүдэлжэ байдаг.

Үйлэдбэрилһэн продукциин шанар хинан шалгаха комисситай суг кадрнуудые һургаха, тэдэнэй техническэ мэргэжэл дээшэлүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри партбюро ябуулдаг байна. Комиссиин гэшүүдэй хабаадалгатайгаар бүхы заводто һара бүхэндэ нэгэ дахин, тиихэдэ цех бүхэндэ хоёр дахин шанарай үдэр үнгэргэгдэдэг гурим тогтоогдонхой. Тэрэ үдэр шанар һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудай хэр дүүргэгдэжэ байһанай дүн хаража үзэдэг юм. Тус комисси энэ жэлэй гараһанһаа хойшо партийна суглаанда хэлсэгдэхэ хоёр асуудал бэлдэлсээ, партбюротой хамта завод дотор хэр ехэ голодоһоной гараһые элирхэйлэлсээ. Хүдэлмэриин шанар саашадаа һайжаруулха зорилго хараалһан директорэй гар табилгатай тусхай приказ гаргуулаа.

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй, авиационно болон «Электромашина» заводуудай парткомуудай дэргэдэ байгуулагдаһан захиргаанай ажал ябуулгые хинаха комиссинууд яһала хүдэлнэ. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, шухала шухала асуудалнуудаар захиргаанай ажал ябуулгые хинаха комиссинууд СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай, дээдэ һургуулинуудай, проектнэ эмхи зургаануудай, эмнэлгын газарнуудай, техникумүүдэй партийна организацинуудай дэргэдэ байгуулагдаха зэргэтэй.

Саг үргэлжын хиналта бэелүүлжэ байхын тулада партийна организаци бүхэн коммунистнуудаа үйлэдбэриин шиидхэхы участок бүхэндэ зүбөөр хубаарилан табижа, партийна нүлөөгөө улам үргэдхэхые оролдохо уялгатай. Тиихэ зуураа, коммунистнуудай эгээл шиидхэхы шэнжэтэй участок дээрэ хүдэлгэхэ зэргэтэй болоно. Партийна хиналта хадаа партийна олониитын хүсөөр, бүхы партийна организациин хүсөөр бэелүүлэгдэдэг хиналта ха юм. Тиимэһээ коммунистнуудые зүбөөр хубаарилга, тэдэнэй түрүү ябаха үүргые дээшэлүүлгэ шиидхэхы удха шанартай болоно бшуу. Коммунист хүн ажал дээрээшье, ниитын ажабайдалдашье жэшээ харуулха, али бүхы дутагдалнуудтай эбсэшэгүй байхаһаа гадна, тэдэниие дары усадхаха хэмжээ абаха уялгатай. Тиимэ һэн тулада партийна хиналта байгуулгада тэдэнэр гол үүргэ дүүргэхэ байна. Коллективэй үмэнэ табигдаһан зорилгын заатагүй бэелүүлэгдэхэ аргатай байһые коммунист хүн өөрынгөө габшагай, эдэбхитэй ажалаар, өөрын жэшээгээр харуулха зэргэтэй болоно. Олониитые партийна талаар хүтэлбэрилхэ, гүрэнэй түсэб ба абаһан уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлгэ гээшэ юугээршье сэгнэшэгүй удха шанартай жэшээ боложо үгэхэ байһаниинь элитэ.

Энэ талаар Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин хүдэлмэри эли тодо гэршэ боложо үгэхэ байна. Тус колхозой 103 коммунистнуудай 70 процентнь ажахын үйлэдбэриин шиидхэхы участогууд дээрэ хүдэлжэ байдаг. Хонишодоор 15, һаалишадаар 15, механизаторнуудаар 12, фермые даагшаар 5, главна мэргэжэлтэдээр 3, отделение эрхилэгшээр 4 коммунистнууд ажаллажа байдаг. Сабшалан дээрэ, барилга болон тоог дээрэшье коммунистнууд олоороо хүдэлнэ. Тиигэжэ колхозой гол гол һалбаринууд партийна нүлөөдэ абтанхай гээшэ. Диилэнхи олон коммунистнууд габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Партиин гэшүүд — хонишод Б. Г. Банзаракцаева, Б. Д. Булгатов, Б. Л. Батуева, Ц. Ж. Дондукова 1971 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 98—100, мүн дээшэшье хурьга түлжүүлбэ. КПСС-эй гэшүүд, Социалис Ажалай Герой П. Б. Жалсанова, Д. Ж. Цырендоржиева гэгшэд эрхимэй эрхим һаалишад, механизатор-коммунистнууд М. И. Ковалевский, Ц. Б. Цыдыпов эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллададагаараа суурхадаг. Үдэнгын комплексно бригадые даагша Б. Н. Лубсанов, хониной 1-дэхи фермын бригадир П. Ц. Мункожапов болон бусад коммунистнууд шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд, хүндэтэй хүмүүжүүлэгшэд. Колхозой коммунистнууд, олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тэдэнэй нэгэ гараниинь ниитын даабаритай — пропагандист, агитатор, арадай хинагша, сомоной Соведэй саг үргэлжын комиссиин гэшүүн гэхэшэлэн ниитын уялга дүүргэжэ ябадаг шуу. Нимэ болохолоороо, колхозой коммунистнууд хадаа партиин политикые ниитын дунда нэбтэрүүлэн ябуулагша, үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтэ эмхидхэгшэ, үнэхөөрөө партиин ёһотойл политическэ тэмсэлшэ мүн болоно бшуу. Иимэл байхадаа тус колхоз үнгэрһэн наймадахи табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргээ ха юм.

Һуралсалай газарнуудай, эмнэлгын ба культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай, мүн тэрэшэлэн республикын болон аймагуудай советскэ, ажахын органуудай партийна организацинууд өөһэдынгөө бүхы коммунистнуудые ажал дээрээ түрүү жэшээ харуулхын, коллективэй үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар хүсэндэнь хүргэхын, парти ба правительствын Директивэнүүдые эрхимээр бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхые иигэжэл оролдохо уялгатай.

Партийна эхин организацинууд гансал өөһэдөө захиргаанай ажал ябуулгые хинадаг байха бэшэ, мүн олониитын бүхы хиналтые эмхидхэн хүтэлбэрилхэ уялгатай. Арадай хиналтын бүлэг болон постнуудай, профсоюзай эмхиин хиналтын органуудай, «Комсомолой прожекторэй» бүхы хүдэлмэриие залан эмхидхэхэ, нэгэдүүлэн ударидаха эрилтэтэй байна. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд тэдэнэй табиһан үнэн зүб эрилтэ болон дурадхалыень, тэдэнэй үүсхэхы хэрэгые хододоо дэмжэжэ байха ёһотой.

Захиргаанай ажал ябуулгые хинахадаа, партийна организацинууд ажалша ниитэдэ түшэглэхэ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлтэ хэрэгые улам хүгжөөхэ гэжэ оролдохо зэргэтэй. Нигэжэ үйлэдбэри эрхилхэ хэрэгтэ ажалшадые олоор хабаадуулха, онол аргануудые бүри нарижуулха, хүдэлмэришэдэй суглаанай, үйлэдбэриин зүблөөнэй үүргэ дээшэлүүлхэ, экономическа шэнжэлгын болон нормо зохёолгын бюро, урлан нарижуулагшадай ба ухаалан зохёогшодой бүлгэмэй эхин эмхиин болон олониитын бусад эмхинүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха арга боломжо олгохо байна бшуу.

Үйлэдбэри хүгжөөхэ, соёл культура дээшэлүүлхэ тухай бүхы асуудалнууд, ямаршье коллективэй али бүхы ажал ябуулга имагтал хүнэй хүсөөр, тэрэнэй оюун бодолоор, оролдолгоор шиидхэгдэдэг һэн тулада, партийна организацинууд кадрнуудые шэлэн дэбжүүлхэ, зүбөөр хубаарилха, хүмүүжүүлхэ, һургаха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха ушартай болоно. Тэдэнэй культурно-ажаһуудалай эрилтэ тушаа, ажаллахадань таатай зохид эрхэ байдал тогтоохо тушаа саг үргэлжэ анхаралаа табижа байха болоно. Кадрнуудай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри һайжаруулха, тэдэнэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ, үзэл сурталайнь мэдэсые гүнзэгыруулхэ асуудалнуудые КПСС-эй XXIV съездын онсо удха шанартайда тоолоод байхадань, энэ талаар партийна организацинуудай харюусалга улам ехэ болоно гэжэ тэмдэглэлтэй. Ажалша коллектив бүхэнэй үмэнэ ехэшье, орёошье зорилгонуудые КПСС-эй XXIV съезд табяа. Тиимэһээ хүдэлмэришэн бүхэндэ, колхозник бүхэндэ, ажалша хүн бүхэндэ энэ ехэ тэмсэлдэ хам оролсохо гол үүргыень ойлгуулжа үгэхэ гээшэ угаа удха шанартай зүйл болоно бшуу.

Захиргаанай ажал ябуулгые хиналга хадаа ажахын, соёл культурын байгуулалтые партийна талаар хүтэлбэрилгын нэгэ гол шухала хубинь гээшэ. Энэ хиналтын гол зорилгонь болбол партиин Директивэнүүдэй дүүргэлтэ хангаха, гүрэнэй түсэб бэелүүлхэ, партийна болон гүрэнэй журам наринаар сахиха, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ гэһэн удхатай болоно. Энэ хиналта имагтал партийно-политическэ али бүхы хүдэлмэритэй нягта холбоотойгоор, бүхы коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар бэелүүлэгдэхэ хэрэг болоно бшуу.

А. БАРДОНОВ,
КПСС-эй обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагша.

РЕДАКЦИҺАА: Энэ статья дотор партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин нэгэ гол шухала хуби тухай, тэрэнэй удха шанар ба тэрэнние саашадань бүри һайжаруулха зорилгонууд тухай онсо тэмдэглэгдэбэ. Захиргаанай ажал ябуулгые хинаха хэрэгые улам һайжаруулха тушаа КПСС-эй XXIV съезд анхаралаа ехээр хандуулаа. Ушар иимэһээ мүнөө партийна организацинуудта энэ хүдэлмэриин ямар байдалтай байһан тухай, хиналта яажа эмхидхэдэг дүй дүршэл, онол арганууд тухай, саашадаа энэ талаар бэелүүлхэ гол зорилгонууд тухай хөөрэлдөө редакци эмхидхэхэ хүсэлэнтэй. Энэ хөөрэлдөөндэмнай эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень партийна хүдэлмэрилэгшэдтэ, партийна эхин организацинуудай болон парткомуудай секретарьнарта, мүн тэрэшэлэн коммунистнуудта ханданабди.

ЖЭШЭЭТЭ ҺАЙН...

Зэдын аймагай «Мир» ко... арадай хинагшад жэшээтэ һ... хүдэлнэ гэхэдэ алдуу боло... Арадай хиналтын бүлэгэй ... хүн зонтоёо нягта барисаата... даг. Гадна дутуу дунда зүй... тэй эбсэдэггүй. Байгша оно... рай тарилгын ябасые ш... үзөөд, хоёрдохи отделени... низаторнууд (бригадирынь А... ров) илангаяа бэрхээр хүд... жэ тэмдэглэһэн байна. Тэрэ ... да богони болзор соо тар... һайн шанартайгаар дүүргэһ... Тиихэдэ элирүүлэгдэһэн ду... нууд дары усадхагдаһан бай...

Нүхэр Очиров өөрөө арад... налтын бүлэгэй гэшүүн юм... хэдэ тракторист Владимир ... лин тухай һайн һайхан үгэ ... гүй байжа болохогүй. Хал... гаа даабари үргэлжэ үлүүлэ... гээ. Жэлһээ жэлдэ Андрей Д... вич Очировай бригада үнэт... да хүртэдэг, Хүндэлэлэй гра... шагнагдадаг байна.

З. МУНКУ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хориин аймаг... «Сельхозтехника» нэгэдэлэй ... томашинын жолоошон Алекс... Дмитриев. Энэ нүхэр ажал... оролдосотой һайнаар ханда... үдэр бүриингөө даабариие үлүүл... дүүргэдэг байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Доржо Дашиев

Ажал-алдар солын зам...

ОЧЕРК

ТРАКТҺАА ХОЙШОО годироод, Зандин хүндые үгсэжэ, талын харгыгаар ошоходо, харгын хоёр хажуугаар һаяхан хахалагдаһан газар Табхар, Холбоолжон хадануудһаа эхилээд, Обоо дээгүүр нэмжыжэ, бүри саашаа, аяар тэрэ зүүн тээхи Бага-Зандин хүрэтэр үргэлжэлнэ. Энэ үргэн ехэ таряалангай газар дээгүүр алад саашань хаймадан харахада, сагаан шифер хушалтагай һарха дарха малай байранууд эгээл түрүүн нюдэндэ тудалдажа, Зандин нютаг эхилдэг. Энэ нютагай нэрые эндэхи үбгэд элинсэг хулинсагаймнай баатар хүбүүн Шэлдэй Зандиин нэрэтэй, тэрэнэй зориг түгэлдэр ябадалай намтартай холбон хөөрэлдэдэг юм. Тэд би тэрэ урданай домог түүхые удхалха гэнэ бэшэб. Би түрэһэн нютагайнгаа мүнөөнэй совет үеын түүхын дансые иража, тэрэнэй хуудаһанда алдар нэрэеэ алтан үзэгөөр аржыса бэшүүлһэн арбай таряа ургуулдаг, адууһа мал үсхэдэг ажалша бэрхэ хүбүүд, басагадайнь нэгэн, суута малшан, коммунист Бальжима Жигмитовна Жигмитова тухай хөөрэхэ хүсэлтэйб.

ҮСЭГЭЛДЭР ХҮЙТЭН һалхин үлеэжэ, шорой тооһоор шэдэлжэ байһан аад, мүнөөдэр гэнтэ дулаарҗа, үүлэгүй сэнхир тэнгэриһээ хабарай наран хурса элшэеэ аятайханаар сасаба. Дайда дэлхэй ёһотойл зохидоор зэрэлгээтэн миралзаад, аяар тэрэ урда хүбшын оройгоор хүхэ манан тунажа, унаяртан хүхэржэ харагдана. Зүүлжэ баруулжаа гонзойһон ута фермын үбэрэй хашаа соохи тугалнууд наранай дулаахан элшэдэ игаан, ехэл аяшарханги. Зариманиинь хорёогой тэг дундахи үбһэ, һолоомоной бутархай зөөлэхэн хог дээрэ хэбтээд, залхуугаар хибэдэһээ хибэнэ, нүгөө зариманиинь тээ саана ханын захаархи хобто сооһоо һайхан ногоон үбһэ шамхална.

Фермэ соо ороходомни хон-жэн. Багаханууд таһалга хорёонууд соо тугалнууд. Бултадаа садхалан тэниглэн хэбэртэй. Балай үлэгшэлдэжэ, үгэнэлдэжэшье байха юумэн үгы. Тээ саана тамхяа татажа һууһан Бальжима Жигмитовна урдаһаамни бодожо:

— Үүе, энэ хаанаһаа гэнтэ орожо ерэбэ гээшэбши? Сайн! — гэжэ урихханаар энеэбхилэн угтаба.

Ингэжэ урихханаар дүн сагаан шүдэеэ ялалзуулан энеэхыень харахадаа, би өөрөөшье мэдэнгүй бүри заахан байхадаа харадаг Лубсанайнгаа эжые һанаадхёо һэм. Тиихэдэ Түгнын зуһаланда байхадаа, Бальжима Жигмитовнагай ехэ хүбүүн Лубсантай дахасалдан, хүл нюсэгэн хүдхэшүүл «үдэрэй зуун долоо дахин» орогшо гарагша бэлэйбди. Лубсанай эжы (тиихэдэшье һаалишан ябаа) бидэндэ ушааг дээрэ хайража болгоһон хилээмэн дээрэ тоһо няагаад: «Зай иигээд гэр тойронгоо наадагты, хан харгы, уһанай арьеэр тэнэхэ юумэ үгы»,—гэжэ гэмэрэн һагад хэлэгшэ һэн. Мүнөөшье үнөөхил зандаа урдаһаамни миһэржэ байнал. Үлэ мэдэг урагшаа ургаһан үдэн шүдэниинь уралыень түлхин пүлхыгөөд, эгээл тэрэ хорин жэлэй саада тээхидэ адляар нара һалхинда хүрилэд гэһэн нарин сагаан шарайень ямаршьеб энеэдэтэй урихан болгоно. Теэд... согтойгоор ялалзаһан нюдэд доогуурнь зурылдаһан уршалаанууд, саб гэтэр гэдэргэнь бооһон пулаад дороһоонь бултайһан үлэ мэдэг сайража ябаһан һаншагынь сахилгаан түргэн үнгэрһэн саг жэлнүүдэй үлөөһэн сараа мэтээр намда үзэгдөө һэн. Энэ минии һаналые таахандал, Бальжима Жигмитовна хэлэхэ юм:

— Тугаар һаяхан лэ эдэ тугалнуудаа эдеэлүүлжэ дүүргээд, шэбхыень арилгаад, нэгэ бага амараадхиха юм гү гэжэ һуубалби. Шадал бага бологдожол байна гээшэ ааб даа, урдань, юрэдөө, һуужа амарха гээшые оройдоошье мэдэдэггүй хүн һэм.

НАҺАН ОШООЛ даа, зургаадахи арбаяа эхилбэ. Бэеэ гамнажа, тамхяашье үсөөхэн татахаар болоо. Нэгэ бага алхамаа аалидхажа, ажалаашье хүнгэлөө һаа... Теэд Бальжима Жигмитовна хүсэеэ гамнаад, һали-боли хүдэлжэ шадахагүйл. Үшөө шодогорхон гэзэгэтэй басаган ябахадаа, нютагтань һаяхан колхоз тогтожо, шэнэ байдалай тогтоогдожо байха үедэ ажалай халуун охиной амта ойлгоһон хүн ха юм. Бальжима Жигмитовнагай ажалайнь намтар 1932 оноһоо эхитэй. Тиихэдэ арбан хоёртой басагахан колхоздоо ажаллажа эхилээ һэн. Удаань хоёр жэл болоод, мал харадаг болоо. Бага наһанһаа үншэржэ, ажабайдалай «халуун шулуу долёоһон» Бальжима басаган һаалишанай ажалай хэды хүндэшье һаа, заашье тунхарягүй. Аханай оролдосотой, һүбэлгэн бэрхэ энэ басаган удангүй колхозойнгоо һаалишад соо магтаалтай болоо бэлэй.

1938 он. Энэ жэл Бальжима басаганай ажабайдалда бүхы саашанхи наһанайнь харгые элирүүлһэн дурасхаалта үе болон ороо. Энэ жэлдэ ленинскэ партиин гэшүүн болоходоо, Бальжима Жигмитовна энэ наһандаа партиин, арадай хэрэгтэ бүхы хүсэеэ үгэхэ болоһоноо мэдэрээ бэлэй. Тэрэл жэлдэ нютагайнь зон, «Комсомол» колхозой ажалшад Бальжима Жигмитовна Жигмитовае республикынгаа Верховно Соведэй депутадаар һунгаба. Тиигэжэ арбан найматайхан Бальжима арад зоной этигэл найдабарида хүртэжэ, хүндэшье, хүндэтэйшье үүргэ бэедээ даажа абаа һэн. Тэрэ үедэ манай орондо социализм илан мандажа, арад зоной ... шэнээр зохёогдон һайжаржа ... Гансахан оролдолго эрд... холо хаана ошохобши, ардаа ... гуули хэрэгтэй болоо. Тиин ... жима Улаан-Үдэ ерэжэ, хүдөө ... хын коммунис дунда һург... ороо бэлэй.

Дайнай гал дүлөөр сороб... һуртэ тэрэ 1941 ондо Бал... Жигмитовна һургууляа дүү... нютагтаа ерээд байгаа. Одоол ... хүсэ шадал, зориг тэсэбэрие ... ган элирүүлхэ хүшэр хүндэ ... үеын жэлнүүд эхилээ һэн. ... дээрэхи хатуу байлдааншье, ... гай халуун хүдэлмэришье — ... илалтын түлөө эршэдэһэн эрш... туу тэмсэл байгаа бшуу. Т... урдаа хараха бүһэтэйшүү... эхэнэрнүүд, үбгэд, хүгшэд, ... бүүдшье оншото гар тулад... ороһон солдадууд мэтэ хам... шамажа хүдэлэгшэ бэлэй. Үд... ниие илгангүй ажалладаг б... Тиихэдэл совет хүнэй мохошогү... риг, эгэршэгүй эрмэлзэлэй ... гүйе Бальжима ойлгоо. Үг... үүр сайхаһаа хойшо бүхэли ... харанхы болотор хүдэлһэн ... үшөө һүниин халаанда аж... ёһото баатаршалга харуулагш... Эндэ Бальжима Жигмитовна ... зоной түрүү зэргэдэ, коммун... үльгэр жэшээ харуулан ябаж...

МАЛШАН ХҮНЭЙ мэргэжэ... дабари тооложо хэлэхын ... гүй. Илангаяа мал ажалда ... наһаяа зорюулһан хүнэй дүр... юугээр хэмжэлтэйб? Мүнөө Ба... ма Жигмитовна бүхы наһан ... ажаллажа олоһон баян дүй д... лөө хүбүүндэө — Содномдоо ... жуулжа байнхай. Ехэ хүбүү... Лубсаниинь түрэл нютагтаа т... ристаар хүдэлдэг. Эжынь бүт... һаяа зорюулһан ажал, нютаг... бүүдэйншье зүрхэ татаа бшу...

Дүшөөд жэл соо таһалга... нэгэл ажалда, нэгэл фермэдэ ... хэдэ хашартай болошохо ... һанагдажа магад. Теэд таанад ... дэтэ уншагшад, Бальжима Ж... товнагай, энэ гуша гаран ... коммунистын, нэгэшье үдэр ... гүй дүүргэжэ ябаһан ниитын ... баринуудые хараад үзэгты. ... зой парткомой гэшүүн, отде... гэ партийна эхин организ... секретарь, фермэ дээрэхи па... бүлэгэй ударидагша, арадай ... тын бүлэгэй гэшүүн, нютагай ... дэй депутат... Үгы даа, энэ ... хашараад орхихогүйш. Энэш... най жаргалта байдал зохёол... һан ёһотой коммунистын ... гараһан зам ха юм. Ажабайд... ажалайнь алдарта замай гэр... лон мүнөө һаяхан Бальжима ... митовагай үбсүүндэ Октябри... волюциин орден яларба.

Мухар-Шэбэр — Улаан-Ү...

ОРОЛДОЛГЫНЬ АШЫЕ ХАРЮУЛАА

Хэдэн жэлэй саада тээ энэ Лениинэй нэрэмжэтэ колхоздо гахайнь фермэ бирагүйхэн байдалтай һэн. Нарай поршоонхонуудай олоороо гарзалһанһаа боложо, гахайнуудайнь тоо толгой ёһоор олошордоггүй, мяханшье мүртэй абтадаггүй, эсэстээ гахайнь фермэ ходо гарзатажа гарадаг бэлэй.

— Гахайнгаа фермые үгы болгоол һаамнай дээрэ хаш даа. Ороoһо талхыемнай эдихэһээ ондоо ашаг үрэ үгэнэгүй, — гэжэ зариман дурадхадаг байгаа.

— Теэд гахайн фермые үгы хэжэрхёод, ондоо ямар аргаар мяха ехээр абахабибди. Тиигээдшье хабар, зунай халуун хүдэлмэриин хаһада хүдэлжэ байһан хүн зондомнай мяхан хэрэгтэй ха юм. Үгы даа, гахайгүйгөөр урагшаа ябахагүйбди, — гэжэ нүгөөдүүлынь хэлэхэ.

Нэгэтэ колхозой правлени, парткомой зүблөөн дээрэ гахайн фермые хайшан гэжэ ашаг үрэ ехэтэй болгохоб гэжэ бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэгдээ, тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаа һэн. Нэн түрүүн эдэбхитэй коммунист, мал ажалые һайн мэдэхэ мэргэжэлтэ, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэ К. Г. Дандаровые гахайн фермэдэ саг үргэлжэ хүдэлхөөр томилхо гэжэ шиидхэгдээ.

Нүхэр Дандаров гахайн фермэдэ ерэһээр тэндэхи ажалые һайнаар эмхидхэхэ, байра байдалыень һайжаруулхын тула ехэхэн оролдолго гаргаа. Илангаяа нарай поршоонхонуудые наринаар харууһалха, элдэб үбшэнһөө һэргылхэ, эм домоор тариха, уулгаха, бэедэнь һайн витамин болон микрозүйлнүүдые эдюулхэ гэхэ мэтэ онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэдэг байгаа.

Жэшээнь, поршоонхонуудай гараһаар гурба-дүрбэ хоноод байхадань, өөрөө нэгэ нэгээр барижа, үбшэнһөө һэргылхэ тарилга хэдэг, хэрэгтэй болоо һаань, үшөө дүрбэ-долоо хоноод дахин таридаг һэн. Гараһаар 15—20 хоногтой болоһон поршоонхонуудые паратиф үбшэнһөө һэргылэн, вакцинаамаар тарина. Удаань 30—35 хоногтой, мүн хоёр һаратай болоод байхадань тарина.

Ингэжэ элдэб үбшэ хамшагһаа һэргылхэ онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэһэнэйнь ашаар поршоонхонуудай гарзалхань гансата үсөөрөө. Тобир сулашье поршоонхонууд абтадаг болоо.

Гахайн фермые даагша И. М. Афанасьевай хүтэлбэрилдэг эндэхи гахайшад үсөөхэншье һаа, эбтэй этэйгээр ажаллан, яһала һайн үрэ дүн туйлажа эхилээ. Тусхайлбал, үнгэрэгшэ жэлдэ бүхыдөө 1555 поршоонхо абажа тулжүүлхэ аад, 1760 поршоонхо ... мо болгоо. Тиихэдээ эхэ гахай ... риһөө 16 поршоонхо түлжүүл... байна.

Тэрэшэлэн поршоонхо, мүн ... мо болгогдохо, шахан таргал... лагдаха гахайнуудай шэгнүүр... шье яһала ехээр нэмээдэг бол... Нёдондо бүхы гахайнуудай... шэгнүүрые нэмээхэ түсэбөө 3... центнэрээр үлүүлэн дүүргээ, г... рэндэ түсэбһөө гадуур 148 цен... нер мяха худалдаа.

Байгша ондошье Сэлэнгын а... магай Ленинэй нэрэмжэтэ кол... зой гахайшад муу бэшээр хүд... жэ байна. Жэлэй түрүүшын кв... талда бэлэдхэлэй пунктда 2... центнер гахайн мяха оруул... түсэбһөө гадуур дүшэ шах... центнер мяха гүрэндөө худалд...

В. САМБУЕВ.

Хабаровскэ хотын «Восток» гэжэ нэгэдэлдэ оёгдоһон хэдэн миллион хубсаһан жэл бури манай ороной мүн хилын саанахи гүрэнүүдэй магазинуудта худалдагдажа байдаг юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Восток» гэжэ нэгэдэлэй нэгэдхэн цех соо.

АПН-эй фото.

ДИРЕКТИВЭ СОО ИИГЭЖЭ ХЭЛЭГДЭНЭ

СОВЕТ ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

МАНАЙ КОММУНИС парти теоретическэ ба практическа ажал ябуулгаяа имагтал совет хүнэй түлөө, тэрэнэй ажаһуудалай ба ухаан сэдьхэлэй али бүхы эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ зорюулдаг гэжэ һайн мэдэнэбди. Энээниие партиин XXIV съезд дээрэ баталагдаһан Директивэнүүд үшөө дахин гэршэлнэ. Энэ гайхамшаг документ дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, шэнэ табан жэлдэ ажалай бүтээсын дээшэлхэ тудам хүдэлмэришэд, алба хаагшад ба колхознигуудай салин хүлһэн һайжарха байна. 1971 ондо, жэшээнь, манай гүрэн дотор эгээл доодо захын салин 70 түхэриг болохо, гадна түмэр замай транспортын хүдэлмэришэдэй дунда зэргын салин дээшэлүүлэгдэхэ. Энэл жэлдэ хүдөөгэй механизаторнуудай олзо һайжаруулагдаха.

Энээнтэй дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй «Хүдөө ажахын механизаторнуудай ажаллаха арга боломжо һайжаруулха, тэдэниие тогтосотой болгохо хэмжээнүүд тухай» 1971 оной апрель һарын тогтоол тухай дэлгэрэнгыгээр тогтохо дуран хүрэнэ. Тэрээн дотор манай социалис хүдөө ажахын бага бэшэ туйлалтанууд олон мянган механизаторнуудай шэн габьята ажалһаа дулдыдалсана гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Хүдөөгэй үйлэдбэриин гол мэргэжэлтэ механизатор болоо, тэрэ орёо оньһон техникые шудалаа. Тиимэһээ механизаторнуудые олошоруулха, тэдэнэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ, һуудал байдалыень һайжаруулха гээшэ ехэ удха шанартай бшуу.

Колхоз болон совхозуудые, гүрэнэй бусад хүдөө ажахын предприятинуудые, уһанай ба ой модоной ажахынуудые, «Сельхозтехникые» мэргэжэл һайнтай механизаторнуудаар хангахын тула партийна, совет ба хүдөө ажахын органууд зохихо хэмжээнүүдые абаха ёһотой болоно. Мүн тэдэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ажалайнь нормативуудые шэнэлхэ, түлбэрииень гуримшуулан, хуулита болгохо ба һуудал байдалыень һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулганууд хараалагдаба. Илангаяа полевой стануудые олошоруулан, һайн һайн байрануудаар, хүүгэдэй ясли саадуудаар, столовонуудаар, соёлой гуламтанууд болон элүүрые сахиха булангуудаар хангаха хэрэгые түргэдхэхэ хэмжээ ябуулганууд заагдаа. Мүн 1971 ба 1972 онуудай туршада хүдөөгэй механизаторнуудай салин хүлһэн дээшэлүүлэгдэхэнь. Тэдэнэй жэл бүри абадаг түлэгдэмэл амаралтын болзор нэгэ газарта хэды шэнээн хүдэлһэнһөөнь дулдыдан һ у н а а г д а х а. Жэшээнь, Сибирь, Алас-Дурна, Казахстанай таряата районууд, Ураал болон Волго шадарай механизаторнууд нэгэ газарта гурбан жэл хүдэлһэнэйнгөө һүүлээр амаралта саашадаа абахадаа хүдэлһэн жэл бүхэндөө амаралтын түлэгдэмэл хоёр жэл нэмүүлхэ эрхэтэй болохо. Тэрэнһээ гадна механизаторай өөрынгөө гэмээр бэшэ, харин тэрэниие ондоо ажалда хэрэглэхэ аргагүй ушарай тохёолдоһонһоо боложо миин байбалнь, хиидэ хаяһан саг соонь абажа байһан олзын хахадһаа дээшэ бэшээр тэрээндэ салин түлэгдэхэ болоно.

Колхоз, совхозуудта, гүрэнэй хүдөө ажахын предприятинуудта, уһанай ба ой модоной ажахынуудта, «Сельхозтехникэдэ» эрэшүүлэй 20 жэлһээ, эхэнэрнүүдэй 15 жэлһээ доошо бэшэ хүдэлөөд байгаа һаань, пенсидэ өөһэдынь дураар табижа болохо, тиихэдэ пенсиинь ехэ багые һүүлэй 5 жэлэй дунда зэргын салингаар гаргаха гэжэ дурсагдагша тогтоол дотор хэлэгдэнэ. Совет армида алба хэһэнэй һүүлээр механизатораар хүдэлхэ гэжэ ерэһэн хүндэ III разрядай тарифаар гаргагдаһан 3 һарын салингай хэмжээнэй тэдхэмжэ үгтэхэ юм. Хэрбээ тэрэнэй дүүрэн 2 жэл энэ ажалда ороһон газартаа хүдэлэнгүй өөрынгөө дураар гаража ошоо һаань, тус тэдхэмжэнь тэрэ хүнһөө бусаагдаха.

Совхозууд болон гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудта, уһанай ба модоной ажахынуудта, «Сельхозтехникэдэ» бригадираар ба бригадирай туһалагшаар хүдэлжэ байһан тракторист-машинистнүүдэй салингые хүдэлжэ эхилһэн болзорһоонь дулдыдангяар ехэ болгохо гэжэ шиидхэгдээ. Тиихэдээ нэгэ газар удаан хүдэлхэ бүреэ тэрэ хүн ехэ салин абадаг болохо байна. Гадна гэр байра бариха гэжэ гүрэнһөө туһаламжа урьһаар абаһан механизатор хүнэй нэгэ газартаа удаан, 5 жэлһээ доошо бэшэ һайнаар хүдэлөөд байгаа һаань, бусааха мүнгэнэйнь 35 процент экономическа урмашуулгын фондоор дарагдаха. Имэшүү гуримуудые мүн колхозуудайшье тогтоохыень дурадхагдаба.

Мяха, талха таряа, мотоцикл болон автомашина ба бусад хэрэгтэй юумэ хүдөөгэй механизаторай худалдажа абахам гээ һаань, энэ эрилтыень бэелүүлхын тула хэмжээнүүд дары абтаха ёһотой.

«Хүдөө ажахые механизаторнуудай ажаллаха арга боломжо һайжаруулха, тэдэниие тогтосотой болгохо хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй тогтоол хадаа партиин XXIV съездын һүүлээр хүн зоной аша туһада абтаһан эгээл ехэ хэмжээ ябуулгануудай эхин болоно. Хүдөөгэй ажалшадай бүри түбхинэнги, һайн һуудал байдалтай болохо талада энэ тогтоолой ехэ нүлөөтэй байхань элитэ, хүдөө ажахые мэргэжэлтэдээр хангаха хэрэгтэ туһалхань дамжаггүй.

Иигэжэ шэнэ табан жэлэй Директивэнүүдээр хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Тэдэнэр булта совет хүнүүдэй аша туһада зорюулагданхай.

А. ИЛЬИН,
юридическэ эрдэмэй кандидат,
Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Гүрэнэй худалдаа наймаанай предприяти ба организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орден, медальнуудаар шагнаха тухай

Гүрэнэй худалдаа наймаае, нийтын эдеэ хоолые хүгжөөхэ талаар ... жэлэй даабаринуудые бэелүүлгэдэ амжалта туйлаһанайнь ... иимэ хүнүүдые шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Белоусова Александра Иннокентьевнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын № 7 столовын үйлэдбэриие даагша.

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

...ритова Татьяна Алексеевнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын ... тогоошон.

...заева Вера Евсеевнае — Улаан-Үдын горпищеторгын № 72 магазинай таһагые даагша.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

...ржанов Василий Ивановичые — Улаан-Үдын горпищеторгын директор.

...лодченко Галина Ивановнае — Улаан-Үдын горпищеторгын № 98 магазиниие даагша.

...алачева Агафья Евсеевнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын № 8 столовын тогоошон.

Мальцева Людмила Петровнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын баазын овощехранилищын эрхилэгшэ.

...имонова Александра Михайловнае — Улаан-Үдын горпромторгын таһагай начальнигай орлогшо.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Бурлакова Татьяна Александровнае — Улаан-Үдын горпищеторгын профсоюзай нэгэдэмэл комитедэй түрүүлэгшэ.

Гармажапов Цырен Гонгоровичые — «Росмясорыбторгын» хүргэлгын комбинадай директор.

Дансарунова Клара Нимаевнае — Хяагтын худалдаа наймаанай конторын столовын тогоошон.

Домостой Елена Павловнае — Улаан-Үдын горпромторгын № 32 магазинай ахалагша наймаалагша.

Дрозд Зоя Ивановнае — Улаан-Үдын универмагай таһагые даагша.

Малютина Зинаида Кирилловнае — «Росторгодеждын» баазын кладовщик.

Осецкая Екатерина Алексеевнае — Улаан-Үдын горпромторгын «Ангара» магазинай таһагые даагша.

Сороковикова Прасковья Иннокентьевнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын № 6 столовын үйлэдбэриие даагша.

Юдина Светлана Калистратовнае — Улаан-Үдын горплодоовощторгын № 11 магазинай наймаалагша

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭЬЭН МЕДАЛЯАР

Галсанова Евдокия Рампиловнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын «Сэлэнгэ» ресторанай официантка.

Ковалева Таисия Петровнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын № 3 столовын тогоошон.

Кузьмина Галина Александровнае — Улаан-Үдын горпищеторгын № 52 магазиниие даагша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Аненков Владимир Дмитриевичые — худалдаа наймаанай министерствын худалдаа наймаанай техникын комбинадай слесарьнүүдэй бригадир.

Дорохова Валентина Артемовнае — Улаан-Үдын горхлеборгын № 2 магазиниие даагша.

Кокорина Клавдия Павловнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын «Байкал» ресторанай буфедэй наймаалагша.

Кривогорницына Клавдия Ивановнае — Улаан-Үдын столовонуудай трестын № 5 столовын тогоошон.

Шахватов Николай Ивановичые — Улаан-Үдын спортын эд бараанай магазинай таһагые даагшын орлогшо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 оной июниин 10.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...д зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха предприяти ба организацинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадые СССР-эй орден, медальнуудаар шагнаха тухай

...лад зоной ажаһуудалай эрилтэ хангалга хүгжөөхэ талаар табан ...эй даабаринуудые бэелүүлгэдэ амжалта туйлаһанайнь түлөө ... хүнүүдые шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

...турина Евгенья Еремеевнае — Улаан-Үдэ городой трикотажа фабрикын нэхэгшэ.

Березовский Трофим Афанасьевичые — хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха Кабанскын комбинадай гуталшан.

...уркин Терентий Зандановичые — Улаан-Үдэ хотын «Индпошив» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй ...ектор.

Мартынова Зинаида Афанасьевнае — хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха Загарайн комбинадай оёдолшон.

...ыбикова Дора Цыденовнае — ... зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха Захааминай комбинадай оёдолшон.

...атаева Маргарита Ивановнае — Улаан-Үдэ городой «Индпошив» гэжэ нэгэдэлэй оёдолшон.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Билдакова Розалия Данзановнае — хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха Түнхэнэй комбинадай оёдолшон.

Ганжурова Радна Дамбаевнае — хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха Сэлэнгын комбинадай оёдолшон.

Назарова Александра Платоновнае — Улаан-Үдэ хотын хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха городской комбинадай үһэ заһагша.

Судалковский Иван Пантелеевичые — Улаан-Үдэ хотын мебельнэ фабрикын станочник.

Чирков Иван Ефимовичые — Улаан-Үдэ хотын «Ремобувь» комбинадай технолог.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Белоусов Александр Ивановичые — Улаан-Үдэ хотын радиотелевизионно ательейн радиомеханик.

Тимофеева Валентина Васильевнае — хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха Тарбагатайн комбинадай хубсаһа эсхэгшэ.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Афанасьева Зинаида Григорьевнае — хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха Бэшүүрэй комбинадай оёдолшон.

Безносов Арсений Ивановичые — Улаан-Үдэ хотын «Рембытприбор» комбинадай нарин дархан.

Старчак Евстолия Ивановнае — хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха Хяагтын комбинадай үһэ заһагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССРэй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 оной июниин 10.

Степанида Поликарповна Степанова «Байгал» учхозой эрхим һаалишадай нэгэн юм. Жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 2841 килограмм һү һаажа тушаагаа. Нүхэр Степанова һаяхан Гүрэльбын сомоной Соведэй депутадаар һунгагданхай.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. П. Степанова. Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Магтаалтай

Доодо-Бургалтайн участково больницые врач-хирург Б. Н. Бадмаев даадаг.

Амбулаторидонь хододоо арюун сэбэр байдаг. Тэндэ хүдэлмэрилдэг хүнүүд олондо хүндэтэй болоһоор үнинэй. Жэшээлхэдэ, үхибүүдэй элүүр энхые хамгаалдаг патронажна сестра А. Х. Елановае абаад үзэе. Энэ хүн 11 жэлэй туршада тус больницада хүдэлхэ зуураа, физиотерапевтическэ таһагые даажа байна.

Мэргэжэлээ гүйсэд шудалһан энэ эхэнэр нютагайнгаа хүн зондо хүндэтэй болонхой. Айл бүхэнөөр ябажа, бишыхан үхибүүдтэ тарилга хэхэ, гэр бүлынь байра байдалтай танилсаха, колхозойнгоо үхибүүдэй саад ошохо гэхэ мэтээр ажалынь юу барагдаха һэм даа. Хүсэл оролдолгынгоо ашаар медсестра Еланова даажа байһан участогтаа халдабарита үбшэ үгы хэнхэй юм.

Малшадта элүүр энхэ байдал хангахын тула врач Бадмаев горитой оролдолго гаргана. Больницын хүдэлмэрилэгшэд ээлжээгээр тэдэндэ ошодог, бэеынь шалгадаг, үзэдэг байна.

Больница соо аргаламжада хэбтэһэн хүнүүдтэ хэды ехэ анхарал хэрэгтэй гээшэб. Энэ талаар Доодо-Бургалтайн больницын хүдэлмэрилэгшэд һайнаар дурдуулдаг болоһоор үнинэй.

З. МУНКУЕВА.
Зэдын аймаг.

ХИЛЫН СААНАҺАА

АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ БАТА БЭХИ ХАНИ БАРИСААН

СЕПГ-гэй VIII съездын хүдэлмэридэ дэлхэйн олониитэ анхаралаа хандуулһаар. КПСС-эй делегациие толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые тайлбарилхадаа, Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха ба бэхижүүлхэ тушаа тэрэнэй хэһэн мэдүүлгэнүүдэй шухала удха шанартай байһые дэлхэйн хэблэл онсолон тэмдэглэнэ.

БЕРЛИН. Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин VIII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые ГДР-эй олониитэ ехэ һонирхолтойгоор угтаа. ГДР-эй бүхы центральна газетэнүүд энэ үгыень хүсэдөөр толилһон байна.

Германиин Социалис нэгэдэмэл парти хорин табан жэлэй турша соо угаа ехэ хүдэлмэри хээ. Энээгээрээ парти омогорхожо шадаха байна. Тэрэниие байгуулга Германиин хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхэдэхи ехэ ушар, политическэ сэсэн мэргэн бодол гаргаһан ябадал болоно. Энээнэй шухала удха шанарынь ГДР-эй бүхы хүгжэлтөөр, республика дотор социалис байгуулгада туйлагдаһан гайхамшаг амжалтануудаар лаблагдана гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдые «Нойес Дойчланд» түрүүшынгээ хуудаһанда эли тодоор толилоо.

ПРАГА. СЕПГ-гэй VIII съездын Берлиндэ боложо байһан тухай Чехословакиин газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта томо гаршагуудтайгаар толилоо. СЕПГ-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэл, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ мүн лэ толилогдоһон байна.

КАИР. СЕПГ-гэй VIII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые Каирай хэблэл ехэ һонирхолтойгоор угтаа. СССР ОАР хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсаа холбоон тухай һаяхан баталагдаһан договор тухай нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдтэ «Аль-Ахрам», «Аль-Гумхурия» газетэнүүд гол анхаралаа хандуулна.

БАРУУН БЕРЛИН. СЕПГ-гэй VIII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ тухай Баруун Берлинэй газетэнүүд нэгэдэхи хуудаһануудтаа мэдээсээ. Тэрэнэй үгын удхыень толилходоо, Баруун Берлин тухай хэлэһэн үгэнүүдыень газетэнүүд тусгаар илгаруулан толилно.

ДЕЛИ. Берлиндэ СЕПГ-гэй VIII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй үгэ хэлэһэн тухай информационно агентствэнүүдэй, өөһэдынгөө корреспондентнүүдэй мэдээсэлнүүдые «Европын хилэнүүд хубилашагүй гэээд Брежнев хэлээ» гэһэн гаршагуудтайгаар Делиин газетэнүүд толилоо.

(ТАСС).

ЧСР-эй НАЦИОНАЛЬНА ФРОНТЫН ЦК-гай ПЛЕНУМ

ПРАГА. (ТАСС). КПЧ-гэй XIV съездын дүнгүүдтэ зорюулагдажа, Чешскэ Социалис Республикын Национальна фронтын ЦК-гай пленум июниин 17-до эндэ болоо.

КПЧ-гэй ЦК-гай президиумэй гэшүүн, ЧСР-эй Национальна фронтын ЦК-гай түрүүлэгшэ Й. Кемпный обществын саашанхи хүгжэлтэдэ КПЧ-гэй XIV съездын шиидхэбэринүүдэй ехэ удха шанартай байһые онсолон тэмдэглээ, съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар Национальна фронтын бүхы организацинуудай хүдэлмэри шангадхаха шухала байһан тухай хэлээ.

Пленумдэ хабаадагшадай нэгэн дуугаар баталан абаһан резолюци соо иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ. Чешскэ Социалис Республикын Национальна фронт саашанхи хүдэлмэридөө КПЧ-гэй XIV съездын шиидхэбэринүүдые, «КПЧ-гэй XIII съездһээ хойшо Чехословакиин Компартиин ба обществын хүгжэлтэдэ үзэгдэһэн бэрхэшээлнүүдһээ абтаха һургаалнууд» гэһэн документые хүтэлбэри болгохо. Чехословакиин Национальна фронтын бэхи нэгэдэл, Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай ЧССР-эй бата бэхи нэгэдэл нэгэн һаналтайгаар баталан абтаһан резолюци соонь онсолон тэмдэглэгдэнэ. КПЧ-гэй съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада, социалис Эхэ ороноо саашаданьхүгжөөхын тула Чехословакиин Коммунис партиин хүтэлбэреэр Чешскэ Социалис Республикын Национальна фронт бүхы юумэ хэхэ.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН АНГИ ГОЛ ХҮСЭН БОЛОНО

КАИР. (ТАСС). Ямаршье хүгжэнги гүрэндэ хүдэлмэришэн анги гол хүсэн байдаг гээшэ. Бидэнэрэй байгуулха гэжэ байһан социалис общество дотор социальна үндэһэн ехэ шэнэдхэлгэнүүдые хэхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэн анги угаа шухала үүргэ дүүргэхэ гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд «Аль-Гумхурия» газетэ бэшэнэ. Хүдэлмэришэн анги социалис гол ёһонуудые эгээн лэ түргэнөөр ойлгодог байха юм. Египедэй общество шата дамжалгын үедэ ороод ябана. Туйлагдаад байһан амжалтануудые, өөртэнь харша ямаршье ябуулганuудтай тэмсэдэг революциие хамгаалагшын үүргэ хүдэлмэришэн ангида мүн лэ даалгагдана гээд газетэ саашань бэшэнэ.

Манай общество дотор мүнөөшье политическэ, экономическа, социальна ажабайдалда хүдэлмэришэн анги ехэ нүлөө үзүүлдэг гээд «Аль-Гумхурия» үргэлжэлүүлэн бэшэнэ. Ороной ажалда эдэбхитэй һайнаар хабаададаг хүнүүдэй тоо 8 миллион шахуу хүн болоно гээд газетэ заана. Тэрэ тоодо нэгэ миллион шахуу промышленна хүдэлмэришэд, хоёр зуун табин мянган транспортна хүдэлмэришэд, хахад миллион шахуу барилгашад бии. Асуанда дүршэлтэй болоһон 25 мянган мэргэжэл ехэтэй хүдэлмэришэд гансахан лэ энергетическэ промышленностьда хүдэлнэ.

Араб социалис союзые шэнэдхэн байгуулга тухай тогтоходоо, энэ олониитын политическэ организациие байгуулга ажалшан арадай гол хүсэн бологшо хүдэлмэришэн ангиин түрүү үүргые хараадаа абан, ниитэ ажалшадай түлөөлэлгые үргэдхэхэ тухай уряада хүсэд тааруу байха ёһотой гээд «Аль-Гумхурия» бэшэнэ.

Социалис оронуудай делегацинуудай айлшалхые зүбшөөбэгүй

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). Уругвайн ажалшадай национальна конвентын хоёрдохи съезд июниин 23-да нээгдэхэ юм. Съездэ хабаадалсахые уригдаһан Советскэ Союзай, Венгриин, Чехословакиин, Румыниин, ГДР-гэй, ДРВ-гэй профсоюзуудай делегацинуудай орондонь айлшалхые Уругвайн гадаадын хэрэгүүдэй министерство зүбшөөгөөгүй. Энээнтэй дашарамдуулан, НКТ-гэй гүйсэдхэхэ комитет республикын президент Пачеко Арeко гэгшэдэ телеграмма эльгээжэ, засагаархидай ябуулганууд буруушаажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

Мозамбигай патриодуудай сохилтонууд

ДАР-ЭС-САЛАМ. (ТАСС). Португалиин сэрэгүүдтэ эсэргүүгээр энэ оной январиин 18-һаа апрелиин 24 хүрэтэр хэгдэһэн дайшалхы ябуулгануудай үедэ Мозамбигые сүлөөлхэ фронтын (фрелимо) сэрэгшэд Португалиин 160 гаран солдадые усадхаа. «Тете провинцида ябуулга хэдэг отрядуудай сэрэгшэд 20 сэрэгэй ашаанай машина усадхаа, Мутес мүрэн дээгүүр гараһан хүүргые тэһэлээ, ехэ хэмжээнэй һомо хэрэгсэлнүүдые буляажа абаа гээд мэдээсэгдэнэ.

БОЛГАРИ ҺУНГАЛТАДА БЭЛДЭНЭ

СОФИ. (ТАСС). Арадай засагай зургаанудай һунгалтада бэлдэхэ хүдэлмэри Болгарида үргэнөөр хэгдэжэ ороо. Тэдээндэ Эсэгэ ороной фронтын гэшүүд, коммунистнууд, комсомолшууд, эхэнэрнүүдэй хүдэлөөнэй эдэбхитэд һайнаар хабаадана. 66,5 мянга шахуу һунгуулиин комиссинууд байгуулагдаа, тэдээндэ 420.000 шахуу хүн ороһон байха юм.

Июниин 27-е — һунгалтын үдэрые ажалай амжалтануудаар угтаха гэжэ Болгариин ажалшад бэлдэжэ байнхай. Жэлэй үйлэдбэриин түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхые Софиин 15 предприятиин уряалһан уряа бүхы арадай зүгһөө дэмжэгдээ.

Сливендэхи хүнгэн промышленностиин томо предприятинуудай нэгэнэй бүд нэхэгшэд түсэбһөө гадуур 100 мянган левэй продукци үгэхэ гэһэн уялга абаһан байна. Русенскэ Г. Димитриевэй нэрэмжэтэ заводой машина бүтээгшэд жэлэй эсэс хүрэтэр түсэбһөө гадуур 600 мянган левэй ажахын техникэ гаргаха юм.

Һанаагаа зобон сошордолго

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Зүүн-Урда Азида Вашингтоной ээрхэг һанаашалга гаргадаг байһыень элирхэйлһэн Пентагоной нюуса документнүүдэй толилогдоһонһоо уламжалан, правительственна тушаалтадай дунда мэгдэн сошордолго болоһон байна. Зүүн-Урда Азида США-гай ээрхэг түримхэй ябуулгын үргэдхэгдэжэ эхилһэн тухай материалнуудай буулгабаринуудай нэгэнэй хайшан гээд «Нью-Йорк таймс» газетэдэ ороһые элирүүлхэ һэдэлгэ хэхэдээ, мүрдэлгын федеральна бюрогой агентнүүд «ехэ агнуури хэнэ» гээд газетэнүүд мэдээсэнэ. Юстициин хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа эдэ документнүүдые мэдэхэ хүнүүдтэ ФБР-эй агентнүүд асуултануудые хэнэ. Документнүүд соо хэгдэһэн элишэлэлгэнүүд Вашингтоной тусхай тушаалта хүнүүдые ехээр мэгдэхээгээ» гээд «Вашингтон пост» бэшэнэ.

Зүүн-Урда Азида Холбоото Штадуудай бэелүүлдэг политикые бүхы дэлхэй дээрэ дахяад элеэр харуулһан дээрэһээнь Пентагоной документнүүдые «Нью-Йорк таймс» газетэдэ толилолго правительствын һанаа зобооно гээд хэблэл һанамжална. Эдэ материалнууд «сэхэ рууль хэгдэһэн шэнжэлэлгэ байхаһаа гадна, прокуророй гэмнэлгэ болоно гээшэ» гээд «Вашингтон пост» газетын корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тусхай тушаалтадай нэгэн мэдэрээ.

...ЗЕРБАЙДЖАНАЙ ССР. ...С-эй XXII съездын нэрэмжэ... нефть олзоборилгын управле... коллектив шэнэ табан жэлые ...хтэйгээр эхилбэ. Энэ коллек... жэлэй эхинһээ хойшо Каспиин ...йн оёорһоо 6 мянган тонно ... түсэбһөө гадуур абаа. ЗУ... ДЭЭРЭ: Нефтяные Камниин ...даар хэгдэһэн үйлсэ-эстакада...

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮРГӨӨР БОДОБО

120 квартиратай болбосон түхэлтэй гэр Жердевэй нэрэмжэтэ гудамжада хоёр һарын турша соо бодошобо. Гэр баридаг комбинадай хабсаргагшад Виктор Барталевич, Анатолий Андреев гэгшэдэй бригаданууд эндэ эрхим һайнаар хүдэлмэрилбэ.

Жэлэй эхинһээ хойшо эдэ хоёр бригада мүрысэһэн юм. Тиихэ зуураа хэһэн хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргаа. Тиимэһээ тэдэнэр гансал эрхим шанартай хүдэлмэри гүрэнэй комиссида тушаана.

Модошо дархан М. Ж. Содномпилов эндэ 12 жэл ажаллана. Тиихэтээ хамта «алтан гартай» хүн гэжэ нүхэд соогоо алдаршанхай. Тэрэнэй хэһэн юумэдэ ямаршье дутуу дунда юумэн байдаггүй, хододоо һайн шанартай байдаг юм. Тиихэдэ дархашуул Г. Самилкин, В. Былков гэгшэд баһал һайн ажалаараа шалгарха зуураа, үдэрэйнгөө нормо 120—130 процент дүүргэнэ.

Мүнөө гэрэй досоодо талын хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Һара хахад тухай болоод байхада, 120 квартиратай энэ гэрые барилгашад ашаглалгада тушаахань.

Н. ХАЗАГАЕВ.

Цокто НОМТОЕВ

ХОДОДОО АЛХАЛАН МҮНХЭРӨӨШ

Сочидо уран зохёолшо Николай Островскидо гүрэнэй бэлэг болгон барижа үгэһэн үргөө байдаг. Энэ гэр соогоо Островский 1936 ондо байхадаа, «Шуурган дундуур түрөөшэд» гэһэн хоёрдохи романаа амжалтатай бэшэһэн юм. Энэ мүнөө Островскиин музей болгогдонхой. Хажуудань хоёр дабхар гэр зэргэлүүлжэ баряад, Н. Островскиин нэрэмжэтэ хүүгэдэй библиотекэ нээгдэнхэй.

Хара далай
Хараһан уужам сонхотой,
Хадын хабсагай
Халхалан бодоһон ханатай,
Сэсэг набшын
Сэбэр агаараар анхиланхай,
Оюун баатаршалгын
Арюун үргөө гэгдэдэг,
Олоной харгылдаг
Островскиин музей угтана.

* * *

Сэрэгэй формо,
Һэлмэ, наган, шинель,
Угаа таарама
Улаан одотой китель
Тэмсэлэй үеын
Тэрэ сагые һануулна.
Улаан тугай
Ошон соо харагдана
Хүхэ һэлмэ
Хүлэгэй табараан соо яларна.

* * *

Унтари дээрэнь
Уран зохёолшые золгоном.
Номнолдонь һүгэдэн
Номхон сэхэ зогсоном.
Огторгой шэртэһэн
Ухаатай шарайнь малайна.
Хүнжэл дээрэһээ
Хоёр гарынь һанжана.
Бэлиг ухаанинь
Буладай хатууе шэрээнэ.

* * *

Хүнэй дайсан
Хүрэнгэтэн шамай дараагүй,
Хүндэ үбшэн
Хэбтүүлэн тамалаад буляагүй,
Булад хатуу
Бодол бүтээлээ дүүргээш.
Эрид харюу
Эндүүгүй үгэжэ шадааш.
Хойто үетэнтээ
Хододоо алхалан мүнхэрөөш!

Сочи.

«...ХҮБҮҮНДЭЭ ОШОХОМ»

ЭТЮД

Илалтын һайндэрэй болохонь хэдыхэн хоног үлөөд байгаа һэн. Нэгэ үглөөгүүр Галя хүгшэн бодоһоор лэ эгээ һайн хубсаһаа үмдэжэ, бэеэ ехэл гоёон зэһэбэ. Һүүлдэнь сайлаһанайнгаа удаа, сэсэгтэй шэнэ пулаадаа боожо, сагаан бүд соо орёолтотой юумэ абаад гарахаяа забдаба. Тиихэдэнь бэринь уриханаар хандажа:

— Эжы, хаана ошохотнайб? — гээд аалиханаар һураба.

— Хүбүүндээ ошохом,—гэжэ энэрхы һайханаар бэриингээ урдаһаа харан хэлээд, газаашаа гараба.

Галя хүгшэнэй ошохо газарын һөөл дүтэшье бэшэ, модо хахад тухай һэн. Тиигэбэшье хүгшөө урданайхидаа орходоо онсо хүнгэн дорюун болонхой, тулуураараа холо холо тулан алхалба. Тиигэжэ ябаһаар гранит шулуун хүшөөгэй хажууда ошожо, асарһан сагаан бүд соо орёолтотой байһан баглаа сэсэг шулуун табсан дээрэ түшүүлэн табяад, һүүлдэнь алтан үзэгөөр бэшэгдэһэн нэрэнүүдэй нэгые шэртэн, нилээдгүй удаахан зогсобо.

Хүгшэнэй шэг шарайдань уйдхар гашуудалай тэмдэг үгы шэнги. Ехэл уриханаар бодолгото болон шэртэнэ. Үшөө эрхэлүүлжэ, аргадажа байһан шэнгеэр уралаа аалихан хүдэлгэн, аман соогоо гүбэрнэ. Теэд юу һанажа, хэлэжэ байһыень хүгшөөгэй зосоохиие яажа мэдэхэб. Магад газар уһан дээрэ гансахан хүбүү түрөөд, зол баяраа халяажа, үлгын дуу duулан үлгыдэжэ байһанаа һанажаш болоо аалам. Али хүбүү түрэжэ, хүлдэ оруулжа, һургуулида һурғажа, хорёод гаран наһатай бажагар эрэ хүн болгоод, һайн һайханай түлөө тэмсэхэ баатар алдартай болгоһондонь урмашан баясажашье болоо аалам. Яажа мэдэхэб. Гансахан үрэеэ алдаһан эхын зүрхэн яншажа, хайлажашье байгаа аалам.

Һүүлдэнь Галина хүгшэнэй гэртээ ерэжэ ороходонь, бэринь баһал уриханаар угтажа:

— Эжы, яагаа удаан болооб та, эсээгта? — гээд һураба. Тиихэдэнь Галина хүгшэн бэриингээ урдаһаа бүри уриханаар хараад:

— Үгы даа, хүбүүндээ ошоод ерээб, — гээд тоб байса харюусажархиба. Теэд хүгшөө хубсаһаашье һэлгэнгүй, ехэл яараһан янзатай түргэн сайлаба. Һүүлдэнь бэриеэ магазин эльгээжэ, элдэб амтатай юумэнүүдые абхуулба. Тэдэнээ бултыень сүүмхэ соо хэжэ баряад гарахаа забдахадань, бэринь баһал хандажа:

— Эжы, хаана ошохотнайб? — гээд һураба.

— Хүбүүндээ ошохом, — гэжэ хүгшөө ямаршьеб онсо баяртайгаар миһэлзэн хэлээд, газаашаа гарашаба.

Мүнөө Галина хүгшэн тугаарайхида орходоо улам баяртай болонхой, юундэшьеб миһэлзэн алхална. Тиигэжэ ябаһаар дүрбэн дабхар шулуун гэрэй газаа ошоходонь, нэгэ хори гаратай, үндэр бэетэй, сэбэр сагаан хүбүүн хүгшэниие ехэл баяртайгаар угтажа:

—Хүгшэн эжы, юундэ манда дуулгангүй, ябагаар ерэбэ гээшэбта? — гээд эбдүүсэн һураба. Тиихэдэнь хүгшэн миһэлзэн:

— Хүбүүндээ ерэхэдээ хүнһөө һурахагүйб, бэримни гэртээ гү даа? Юрэдөөл хүбүүндээ ерээб даа! — гээд баяртай шангаар харюусажархиба.

Энэ Галина хүгшэнэй аша хүбүүн һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда баатарай үхэлөөр наһа бараһан ганса хүбүүнэйнь хүбүүн һамга абажа, ондоо айлайхи болоод, хүгшэн эжыгээ угтажа байгаа һэн. Тиимэһээ Галина хүгшэн сэдьхэл зүрхэндөө баяртайгаар дурдан ябадаг:

— Хүбүүндээ ерээб, хүбүүндээ ошохом!

Н. ЦЫНГУЕВ.

Н. СИДОРОВ — *ОНТОХОН*

ШОРГООЛЖОН БА АБААЛЗАЙ

Абаалзай шоргоолжон хоёрой ханилжа нүхэсэжэ ябахые мүнөө хэншье харахагүй. Хаанашье тэдэ хоёр гэнтэ уулзашоо һаа, хоёр тээшээ, гэдэргээшье харангүй, бэе бэеһээ тэрьелдэг. Зүгөөр урдандаа абаалзай шоргоолжон хоёр аргагүй хани нүхэд юм һэн гэлсэгшэ. Теэд таараагүй, эбээ таһарһан байгаа.

Үнэндөө иимэ ушар болоһон гэхэ. Нэгэтэ шоргоолжон томохон, өөрһөө хэды ута һолоомохониие шэрэжэ ябаад, хүндэшөөһэн тэмдэг хэндэшье мэдүүлбэгүй. Абаалзай тэрэниие обёороод, ехээр атаархаба. «Байза, тэрэнииень эрихэмни. Магад, минии ажахыдашье хэрэгтэй болохо аалам», —гэжэ бодобо. Абаалзай өөрөөшье поли дээрэ ошожо, һолоомо асаржа ядаагүй һэн. Тэрэнэй хүлынь шоргоолжонойхидо орходоо гайтай ута, үндэр лэ. Ушарынь абаалзайнууд газарта ганса нэгэн буудаг. Тэдэнэр ябахадаа агнууридашье ябадаггүй, харин гэрэйнгээ дэргэдэ батаганаа илааһадые «гэтэн» баридаг юм.

— Эй, шоргоолжон, — абаалзай ооглобо, — намда һолоомоёо үгэ. Өөртөө асарна бэзэш.

— Ши өөрөө поли тээшэ ошо, — гэжэ шоргоолжон харюусаба, — һолоомо бултанда хүртэхэ.

— Ойлголши, сүлөөмнигүй, шүлһөө татажа байнаб.

— Заа тиигэбэл, абыш даа, — гэбэ шоргоолжон.

Абаалзай баярлаба. Һолоомондо гүйжэ ерээд, халта үргөөд, шэрэжэ шадалгүй байба ха.

Шоргоолжондо энеэдэтэй болошобо.

— Нюдэншни, ойлгоходо, хомхой, харин хүсэ шадалшни ахирхан байна даа, — гэбэ шоргоолжон.

Абаалзай голхорон муудаба. Аргаһьгүй: шоргоолжон өөрһөөнь хэдэн бишыхан аад, һолоомо хүнгэхэнөөр шэрэнэл...

— Бээ бү магта, би энээнтэйшни (һолоомонтойшни) носолдожо, мүнхэ дурамнигүй. Хэрбээ дуратай болошни, хүсэеэ үзэлсэхэмнай гү?

— Хайшан гээд хүсэеэ туршахабибди?

— Бүри бараг. Шүлһөөрни холбодоё, теэд хэмнай хэнээ хүдэлгэжэ шаданаб, тэрэ хүсэтэй дээрэ тоолохо.

Шоргоолжон зүбшөөбэ. Абаалзай ута шүлһэ абаад, хоёр тээһээнь бэһэлүүрээрээ уяад таталсажа эхилбэ. Таталсаба, таталсаба, абаалзайн шадал барагдажа эхилбэ — арай гэжэл тогтоно ха. Тэрэ мэхэлхэ гэжэ шиидээд, үндэр хүлөөрөө шүлһэнэйнгөө урьхаһаа тээгэлдэбэ.

Шоргоолжон юушье обёороогүй, тэ тахараал болоно. Харин уялаань бэһэлүүрээрнь шангаар татагдажа, бэруунь орошобо. Зүгөөр шоргоолжон абаалзайда абтахагүйл гэжэ оролдоно. Хамаг хүсөөрөө зүдхэжэрхибэ гэлэй! Шоргоолжоной уялаань арай бэеынь таһалжархин алдаба. Абаалзайн шүлһэн тэсэнгүй таһаршаба.

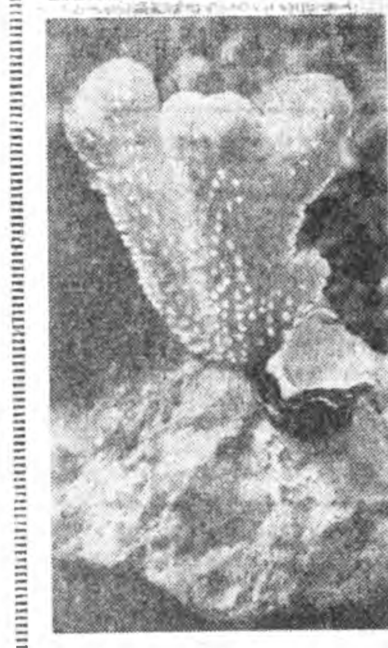
Абаалзай бүтэн үлэһэнөө гайхан гүйжэ арилба. Харин шоргоолжоной уялаа тайлдахаар бэшээр татагдажархиһан. Мүнөөшье болотор тэрэ уялаатайгаа гүйжэ ябадаг. Тэрэнһээ хойшодоо шоргоолжон бэһэлүүрээрээ нариихан. Абаалзайшье мүнөө болотор уянһаа һалажа шадангүй харайжа ябагша.

Хоюулан бэе бэедээ сухалтайхан, голхоролтой ябадаг юм гэлсэгшэ.

Г-Б. ТОГТОХОЕВ
оршуулба.

Владивосток хотын ГУМ-ай бэлэгэй таһагта далайн ургамалнуудаар хэгдэһэн гоё һайхан бэлэгүүд арад зондо худалдагдажа байдаг юм. Чапаевай нэрэмжэтэ загаһа олзоборилгын колхоздо һаяхан эмхидхэгдэһэн мастерскойн хүдэлмэрилэгшэд «Нептунай сувенирнүүдые» бүтээн гаргана. Владивосток хотодо ерэһэн айлшад болон аяншалагшад дурасхаалта бэлэг абажа ошодог болонхой.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: колхозой мастерскойн уран зурааша Сергей Воронин. «Рыба-Игла» гэжэ сувенир. Энээхэн бэлэг хүн зоной анхарал ехээр татана.

ТАСС-ай фотохронико.

УУЛЫН ОРОЙДО НАРАН

Онёон Дагбын хөөрөөнүүдһээ

Мартын хагсуу хүйтэн, һалхи жабартай үдэрнүүдые үнгэргэжэ, арай шамайхан гэжэ апрелиин игаабари нара хүлеэһэн, эсэбэр туранхай үнеэ, бурууннуудай хоорондуур хара алаг хайнаг сарта оруулһан хасаг тэргэ гажа буруугаар хахинан дуулдаба.

Лабтаа сохижо, хүйтэбтэршье һаань, хүхин наадажа байһан бидэ үхибүүдэй харан гэһээмнай, манай дуратай Дагба таабай Дарма үбгэнтэй суг тэргэ дээрэ тээгдэһэн хэдэн һургаагуудые зайдалан һуунхай дүтэлжэ ябаба.

— Оо! Дагба таабай ерэ-э! Наадаяа дүүргэ-еэ! — гэжэ Жамсын хашхархатай адли, дарья табилдан, тэргэ тээшэ гүйлдэшэбэбди. Бидэнэй иигэжэ урданайнгаа танилые хүхюунээр угтаһанда үбгэншье баһа хүхижэ, ямаан һахалаа шобторон татажа энеэбхилээд: «байлга даа, би удангүй танайда хүрэхэб, буугаа аршажа байгыярай»,—гэжэ хажуудахи нүхэртөө хэлээд, тэргэ дээрэһээ һолжорбо. Бидэнэр тэбэреэд шахуу тэргэһээнь буулгажархибабди. Удаан тэргэ дээрэ галгюулжа ябаһандаа даарашоо ха. Доторхи үһэеэ халсаржа, оодон борсогор саанаа уршалдашаһан гүрөөһэнэй арһан дэгэлынь дулаа баринагүй хэбэртэй. Хүдэриин годоор оёһон тойробшо малгайньшье үнинэй хуушаршанхай, нюурайнь хахадынь шахууе хушахадаа ехэ энеэдэтэй шэнги. Харин тахатай хүдэһэн гуталынь дулаан ха, шэнэрхүү янзын. Юрэл бидэнһээ бэеэрээ жаахан энэ үбгэн хүлһөө эхилээд толгойдоо хүрэтэрөө хүдэһэн хубсаһатай. Бэлэйньшье баһа һарьмай. Үнөөхил «мэргэн хара самсаалтаяа» үргэлэнхэй даа.

— Зай, байза...—гээд үбгэн зурлаа жаахан нюдөө иишэ тиишэ эрьюулэн хараашалба.

— Дагба таабай, манайда ошохомнай бэшэ гү,—гэжэ минии дуугаржа ядаһаар байтар:

— Үгы, манайда ошоё, эжымни һайхан сай шанажа байгаа һэн. Һайтар дулаасахат,—гээд бултанһаамнай бэеэр томо Жамса бидэндэ үгэшье дуугаруулангүй, үбгэниие хүтэлөөд, дүтэхэн байһан гэр тээшээ абаад ябашаба. Булта хойноһоонь дахабабди.

Жамсын эжы ехэ һайн хүн. Бидэнэй бултадаа ороод шууялдахада гү, али хоргодолсожо наадахадэ юушье хэлэдэггүй. Мүн энэшье удаа Дагба таабайн орожо ерэхэдэ, шара улаахан сай, үнэһэндэ булаһан хилээмэ табижа үгөөд, бидэнтэй хамта тэрэнэй сайлахые хаража һууна. Халуухан сай хүлэртэрөө ууһан Дагба үбгэн хойморто гаража забилжа һуугаад:

— Зай, хүүгэд, энээнэй урда тээ, байза, юун тухай хөөрөө һэнбиб даа,—гэхэдэнь:

— Гахай баабгай хоёрые зэргэ алаһанаа...—гэбэбди.

— Гахай баабгай хоёрой туласалдаһые гыш...

— Мүнөө үргөөл үнгөөл тухай хөөрэхэб гээ һэн та,—гэлдээд, бидэ булта шууялдашабабди.

— А, зай зай, тиимэ тиимэ,—гээд бодолгото болон һуутараа, гааһандаа тамхяа нэрэжэ, уршын татаад, амаа тамшаажа:— үнгөөжэ шадахал хэрэгтэй юм даа, хүбүүдни,—гээд хөөрэжэ захалба.

Эгээл иимэ үдэрнүүдтэ үнгөөдэг юм шуу даа. Уулын оройдо эгээл түрүүн наранай туяагай наадажа байхые таанад харадаг аабзат. Юртэмсэ дэлхэйн эгээл үндэр газарта үглөөнэй наран элшээ сасадаг гээшэ. Тиимэһээ тэндэ амтатай гэхэдэ амтатай, аргагүй зөөлэхэн хүб хүхэхэн ногоон бултайдаг юм. Наранай түрүүшын туяа тодожо абаһан уулын оройн ногооной шэмэ шүүһэн тиимэ гэшэгүй амтатай байхынгаа хажуугаар, эмтэй домтой байдаг. Эртэ урдаһаа хойшо энээниие мэдэхэ болоһон ой хүбшын гүрөөһэд уулын толгойдо наранай бултайхатай сасуу, хабарай иимэ сагта үрдилдэн шахуу суглардаг гээшэ.

Энэ манай Үндэр-Шунхын гү, али Нарин-Хадын оройдо наранай гэрэлэй тудахада таанад, залуушуул, һайн нюдэтэй хадаа харааройгты даа. Тоо томшогүй олон гүрөөһэд толгойгоошье үргэнгүй бэлшээжэ ябаха байха. Теэд хай, эндэһээ харагдахагүй ха даа.

Иимэл нэгэ үдэр үнэгэнэй харанхыһаа урид бодоод, мэргэн хара самсаалтаяа үргэлжэ, Нарин-Хадын оройе үнгөөжэ, шабгансынгаа шара даруулха һанаатай алхалба гээшэб.

Саадахи жалгын эрмэгые зубшан яаража ябахадам, буга һогоон хоёр хажуугаарни шахуу гүйлдэжэ гарашаба. Ангуудай, шубуу шонхорой олон гээшэнь, илангаяа шандага, хүдүү, һойрнууд. Хүл дороһоомни хүршэгэнэлдөөд, томо һойрнууд ниидэшэхэ юм.

Арай гэжэ уулынгаа толгойдо гаран гэһээм, фу, шүдхэр, нам тээһээ һалхилжа байхадаа яахабши!

Гүрөөһэ үнгөөхэдөө, өөһэдынь һалхин дороһоо марьяаха ёһотой юм шуу даа. Байза, яалтай гээшэб гэжэ бодоноб. Нүгөө таладань ошоторни орой болошохо шэнги. Эсэжэ туйлдаа хүрэшэһэн хадаа, нэгэ бага амяа даруулха гэжэ үдхэн хагдан соо һуубаб. Уулын оройдо хагдан гээшэ хүйһэсөө гэхээр даа. Наран бултайжа, Нарин-Хадын толгойдо ялалзажа захалба. Юрэдөө, жаалдаг саашаа, хойнотоо һаа эндээ һууха болоо ха даа гэжэ бодобоб. Энэмни нэгэ талаараа һайншье, золтойшье байгаа гээшэ һэн ха.

Хагданай орой дээгүүр үлыжэ байжа шэртэн гэһээм, бүрэгэр, бүрэгэр, томбогор, томбогор юумэнүүд тээ саана хүдэлжэ байба гээшэл даа. Оо, олон гээшэнь! Эдэмнай иихэдээ юудынь ябажа байгаа юм гэжэ һонирхон шагнаархабаб. Хагдан һаршаганалдана, жэжэхэн шулуунууд харшаганалдана. Ондоо юуншье дуулданагүй. Һуунаб. Наранай туяагай доошолжо, уулын толгойе шаран гэхэдэнь, ай зайлуул, тэдэ бүмбэгэр, томбогорнуудни булта гүрөөһэд байшахадаа яахабши. Хагдан соо һууһан энэ бүрсэгэр жаахан намайе огто обёорногүй хэбэртэй, толгойгоошье үргэнгүй эдеэлнэ. Харин олон һалаа эбэртэй томо гулдагар гуран хирэ хирэ болоод лэ, гоё һайхан толгойгоо үргэн, иишэ тиишээ хараашалан шагнаархаха юм.

Буугаа абажа, тэбтэг дээрэнь дари адхажа, замагаа татаад, харан гэһээм, бүри хажуудам, намһаа хорёод алхамай газарта, нэгэ гулдагар сэбэр зүрэ гүрөөһэн бүхы сээжээ нам тээшэ харуулжархёод эдеэлжэ байба. Буугаа үргэн шагаахатайм адли, юундэшьеб тэрэм толгойгоо үргэн шагнаархаба. Ай, зайлуул, яаһан гоё, яагаа хөөрхэн, зохидхон байгаа гэжэ һананат. Ёһотойл эрхим уран зураашын зураг шэнги. Амиды юумэн гээшэ гүб даа. Амиды ябаха дуратай. Бүхэли үбэлдөө хооһо нойтон ябаад, одоо мүнөө түрүүшынхиеэ ёһотоор лэ гэдэһээ садхаажа байгаа ёһотой»,—гэхэ мэтын һанал толгойдом гэнтэ орожо, бэем һалганаад, эжэлүүдгүй буугаа доошонь табижархибаб. Мяханда хэды хомхойроошье һаа, иимэ сэбэр ангые буудаха аргамгүй байгаа ха юм. Тэрэ гүрөөһэеэ гоёшоон, бүхы сэдьхэлһээ хайрлажа, харамнажа һуун гэһээм, гэнтэ табжархай бууж, юрьеэн болошобо. Хажуугаарни хэдэн гүрөөһэд намайе дайражархин алдаад, ондого сондого гүйлдэшэбэ. Тэрэ минии хаража һуугша гоё сэбэр зүрэ хойнотошоһон байгаа, яагаа юм, хажуудам шахуу гүйжэ ябатарнь, ута уяжагар шоно хүзүүндэнь аһаад, хажуу тээшэнь һэжэржэрхибэл даа. Шуһанда уланхаташаһан шоно хажуудань шахуу һууһан намай харахашье сүлөөгүй, гүйлдэһэн гүрөөһэдэй хойноһоо нэгэ удаа ёлогод гэжэ хараад, арайхан амиды голтой хэбтэһэн гүрөөһэн дээрэ тонгогод гэхэтэйнь адли буудажархилайб. Оройдоо хажуудаа байһан юумэ нюдөө аняад тудадаг аад, зүрхөө хүдэлһэндөө юм гү, али гүрөөһэ хайрлажа сухалдаһандаа гү, тэрэ муу гуринхын баруун хойто хүлые бала буудажархихадаа яахабши! «Нян» гээд лэ һанжагад гэжэ, хаанаһаашье буудаһымни обёоржо ядаһан хэбэртэй, эрьелдэжэ байтараа тэрьедэхэ һанаатай: теэд мяханай амтан үбшэн хоёр тэрэнэй досоо тэмсэжэ байһан янзатай. Мүнөөхи гуринхамни гүрөөһэеэ шэрээд, дохолһоор ошоходонь, бууғаа булай түргэн һомолжо ерээд лэ, зуугаад шахуу метрһээ хара золигые сухал дундаа хүнды хүхэ һубхигар сээжыень барижа ерээд лэ хүүюулжэрхибэлби даа. Үбгэн абаһаамни намда хүрэжэ ерэһэн энэ мэргэн хара самсаалта «үхэл һайтай» гэжэ манай нютагай үбгэдэй дунда мүнөөшье болотор суутай юм шуу даа. Шоноошье «һии» гэжэ абяа гараад һунашоо бэлэй.

Гүрөөһэеэ үргэлөөд, шоноёо шэрээд лэ, гэртээ орожо ерээгшэ һэм. Томо гэгшын хүгшэн шоно байгаа бэлэй. Ангуудые барижа шадахаа болиходоо, мэхэтэй хүгшэн шононууд баһал иигэжэ гүрөөһэдэй һалхин дороһоо, зохид газарһаа үнгөөдэг адхамарнууд байшоо. Бэеэ нюужа хэбтээд, гэнтэ добтолжо гэнэдхээдэг юм байна гэжэ тиихэдэ ойлгоо бэлэйб. Иимэ нэгэ ушар болоһон юумэл даа.

Зай, хүбүүдни, үглөөдэр Дарма үбгэнтэй һойрой нааданда ошохо гэжэ хэлсэһэн зомди, дари туулгаяа бэлдэхэмнай.

— Үшөө, үшөө хөөрыт даа, Дагба таабай,—гэлдэһээр байтарнай тэрэ энеэбхилжэ, толгоймнай эльбээд: «хожом бүри һонин юумэ хөөрэжэ үгүүжэб»,—гээд гаража ябашоо бэлэй.

Вл. ЛУБСАНОВ.

ФУТБОЛ

11-дэхи һууридa

Манай «Сэлэнгэ» командын футболистнар ээлжээтэ наадаяа Петропавловск-на-Камчатке хотодо үнгэргэжэ, тэндэхи «Вулкан» командатай 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн байна. Мүнөө 15 очкотой болоод, 11-дэхи һуури эзэлнэ.

Турнирай таблицые Томск хотын «Томлес» команда эзэлжэ ябана. Тэдэнэр һүүлшынгээ наадые Курган хотын «Зауралец» командатай үнгэргэжэ, тэдэниие 1:0 тоотойгоор шүүһэн байна. Мүн иимэ тоотойгоор Красноярскын футболистнар «Восток» командынхидые илаба. Омск хотын спортсменүүд Новосибирскын «Дзержинец» командые 2:0 тоотойгоор шүүжэ, өөһэдтөө 2 очко бэшүүлбэ.

Бусад нааданууд бултадаа тэнсэлгээр дүүрэбэ. Владивостогой «Луч», Благовещенскын «Амур», Павлодарай «Трактор», Барнаулай «Динамо», Целиноград хотын «Динамо», Новокузнецкын «Металлург» командануудай хоорондо болоһон наадан 1:1 тоотойгоор дүүрэһэн байна. Тиихэдэ Южно-Сахалинскын футболистнууд Шэтын СКА-тай, Семипалатинскын «спартагайхид» Эрхүүгэй «Аэрофлодтой» мүрысэжэ, нааданиинь 0:0 тоотойгоор дүүрэһэн байна.

Манай «Сэлэнгэ» команда удаадахи наадаяа өөһэдынгөө стадион дээрэ июниин 22-то үнгэргэхэ юм. Манда айлшаар Ангарск хотын «Старт» команда ерэхэ байна.

МАГАЗИН, СТОЛОВОШЬЕ ҺАА...

Хэндэшье хэрэг гарадаг хаям даа —бишье июнь һарын түрүүшын үдэрнүүдтэ Хэжэнгэ тосхон хэрэг ажалаараа хүрэжэ ерэбэб. Тиин гостиницада буумсаараа, худагай хүйтэн уһа нюуртаа сүршэжэ сэлмээд, шифер хушалтатай шэнэхэн гэр байрануудые хаража баясаһаар, сэхэ столово ошобоб.

Утын замда үлдэжэ зүдэрһэн тула, бүри яаран һагад алхалнаб. Үнинһөө хойшо һуудаг үнөөхил хуушан столовомни үбгэржэ налшышаһан юумэ үзэгдэбэ: армаг хушалтань ангажа хуушаранги, раматай шэлнүүдынь тооһоржо харланги. Хэрэлсы дээрэнь хэдэн хүнүүд зогсонги...

Тэдэнэй дунда гансашье хото городой бэшэ, мүн Эдэрмэг, Загастайншье хүнүүд бии.

— Столово хаалтатай байна, — гээд наһажаал нэгэниинь нюуса документнүүдые хадагалдаг хайрсаг шэнгеэр түмэр бүреэһэ хадуулһан аад, үшөө дээгүүрээ хүдэр хара хүндэлэн түмэр татаатай үүдэн тээшэ зааба.

Удабашьегүй:

— Бү хүлеэгты. Столово хаалтатай, — гээд хирург шэнги сагаахан малгатай, улаахан шарайтай басаган сонхын уужам нүхөөр сортоотой дорюунаар соносходхибо. Тиихэдэнь: «үгы, үшөөл эртэ, һаял үдэшын 7 сһаһаа үнгэржэ байна, хаана яана ошохо бэлэйбди»,—гэжэ үнөөхи хүнүүд бүришье урмаа хухаралдаһаар үгэлжэ, үргэн Хэжэнгын үйлсэ гудамжануудые үгсэжэ, уруудажа эхилбэд. Заримашуулынь танил таладаа, харин холоһоо буужа ерэһэн бэшэниинь эдеэ хоолой, хилээмэнэй магазин бэдэржэ ошобод. Бишье тэдэнтэй һонюушархан дахасалдабаб. Теэд тэдэ магазинуудай тэбхэр зузаан үүдэнүүд дээгүүр баһал томо хара зурлаа мэтэ хүдэр зузаан хүхэ түмэр үлгөөтэй байба. «Баһал долоон частаа хаагдашанхай»,—хамараа сохюулһан нэгэн хара бууба гэмэрэн, хахархай амаяа хабирба. «Тиигээ һаа дежурна магазин ошоё», — гээд һанаамгай нүгөөдэмнай һанаа алдан дуугаржа, һөөргэнь бидэниие үргэн гол үйлсэ тээшэ дахуулба. Теэд тэрэнь баһал «түмэр зурлаа» татууланхай: ушар шалтагааниень ойлгохошье аргагүй, улад зоной нюдэн дээрэ үлгэгдэһэн соносхолшье байхагүй.

...Үлэн хотошье үглөө эртүүр үндэлзүүлээ һааб даа — улаан хэлэн дээрэ хюсуугш хилээмэ табягүй хоноһон «айлшад» үндын бодожо, үнөөхил столово тээшэ хойто үглөөгүүрынь һалирбад. Тэндэ ороходо, мяха тоһоной, һү сагаанай, талха тариянай зүйлнүүд яһалашье бии хэбэртэй.

— Битнай үсэгэлдэр үдэшыншье хоол бараагүй хүм. Талхан гарниртай тарган гэгшын гахайн мяханай хоёр порци абажархихам. —гээд хотоһоо ерэһэн бүдүүн шара хүн хото тээшээ заажа, баяртайгаар бабарса дуугаржа, хас-хас энеэнэ... Бэшэ нүхэдшье бултааран шахуу тэрэл лабшаа гарниртай гахайн мяха абанад. Теэд сэхыень хэлэхэдэ, абалтай ондоо юумэн алга байбал. Ногоо гэшхэһэн малай шэмын дээжэ—зөөхэй, творог, шараһан, шанаһан хартаабха, угайдхадаа дабһатай загаһанай үгы байһыень гайхахаар.

Тиин үнөөхи бүдүүн шара хүмнай абаһаар лэ аргагүй һэрээдэжэ эхилжэ һуутараа, нюураа уршылгаадхиба, үнөөхи хоёр порциингоо нэгыеньшье хүсэд барангүй түлхижэрхёод, хоёр аяга һү гудамхиба.

— Аа, бариит, бариит, үгы амтагүй мяхан байдаг болобо гү?— гэжэ зэргэлээд һууһан нүхэрынь шоглобо.

— Та өөрөө баригты, — гэжэ анха ехээр маһалзаһан хүн аягүйрхэнгеэр гүбэд гэбэ. Теэдшье өөрөө амталан эдеэлжэ һуухада, айлшан хүнэй өөрсэ харюу дапшье дэмы бэшэ байба. Юундэб гэхэдэ, гахайн тэрэ мяхан амтатай һайнаар шанагдаагүй, лабшаа гарнирынь хүсэд һайнаар зөөлэртэрөө буйлуулагдангүй, хуурай хатуу зандаа табигдашаһан байгаа хаям.

Тииһээршье энэ шогтойхон энеэдэмнай шоротойхон ханядан болошобо янзатай: эдеэлһэн нүхэд бултааран һаналаа нэгэдэжэ, «столовынхид эдеэ хоолоо олон янзаар, шэмэтэй һайнаар бэлдэжэ, хүн зондоо хүргэхэ байгаа» гэлсэбэд... «Эндэ худалдаа наймаанай эмхи зургаанuудай ноёд зэмэтэй. Шүүмжэлэл хэжэ туһалхыешни шамдаа даалганабди»—гээд хоол барьяашад хоорондоо хэлсэн, намда үнэхөөрөөшье найдабад. «Шүүмжэлхэл хэрэгтэй, заһархаяа болиһон столово», — гэжэ үшөө хэдэн хүнүүд үгэлэн хандаба. Амтыень өөрөө үзэһэн хадаа арсаха арга байбагүй.

Үшөө юуб гэхэдэ, тэрэл үдэртөө үдын хоолой үедэ забһарлаха зууруа, эд бараанай магазинһаа энэ тэрэ харгы замай хэжэ хэрэгсэл —мылэ, паста, зуруул, тамхи гэхэ мэтэнүүдые абаха һанаатай яаража ерэбэб. Теэд үргэн ехэ үүдэн дээгүүрнь баһал «түмэр зурлаа» татагданхай. Тэрэ шадар баһал хэдэн хүнүүд хүлеэнги, хэрэлсы дээрэнь зогсонги.

— Райцентр ажалаараа ерэжэ, сүлөөгүй ябаһан аад, үдын хоолой забһарлалга һамбаашалжа орохо гэһэмнай, хаалтатай байшаба, — гэжэ тэдэнэр гэмэрэлдэбэ.

— Үгы, хаалтатай байна хаям. Гаршаг харанагүй аалта?—нэгэ залуухан эхэнэр үзэгдэжэ, хүхэ түмэр хүндэлэн татуулһан тэрэ үүдэн дээрэ хадаатай тэбхэрхэн бэшэг тээшэ хургаараа зангаадхиба...

Иигэхэдээ одоошье тон гайхалтай асуудалнууд һубарилдан гарана: яахадаа аймагай түб тосхоной столово бирахаяа болёоб? Яахадаа эндэ эдеэ хоолой, эд бараанай магазинууд эгээл хэрэгтэй үедэ хаагдашадаг болоо юм? Үдынгөө забһарлалгын саг һэлгээд, жэшээнь, магазинуудай оройхон болотор хүдэлөө һаань, эд бараанай эрьесэ, гүйсэшье һайжарха, ерүүл, һуурниншье хүн зоной эрилтэ һайнаар хангагдаха байгаа бэшэ гү?

Эдэ асуудалнуудта аймагай худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд олоной урда харюусаг лэ, ойрын сагта одоо шиидхэхы хэмжээ абаг лэ!

БУДАМШУУ.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ажалшадай аша туһада» гэһэн түрүү бэшэг. В. Ширдармаевай «Уран гартан» гэһэн корреспонденци. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд. «Хани барисаан бэхижэнэ» гэһэн В. Харахиновай репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Дээдэ сэгнэлтэ» гэһэн Н. Дениной статья. В. Николаевай очерк. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Гурбадахи хуудаһанда: «Галта залуу наһан» гэһэн Б. Оленинэй корреспонденци. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. «Хиналтын һулаһаа...» гэжэ статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Тэдэнэр илалтада хабаадаа һэн» гэһэн В. Фаберовой статья. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

14.30 — Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 16.55 — Шэнэ һонин. 17.00 — Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.30 — «13 стул» гэһэн телетеатр. 19.40 — Боксоор Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Мадридһаа дамжуулагдаха. 21.30 — «Арадай творчествын бүхэсоюзна телефестиваль» гэһэн дамжуулга. 23.00 — Шэнэ һонин. 23.05 — «Бэдэрэлгэ» гэһэн телеальманах. 24.00 — футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. Киевэй «Динамо», Москвагай «Торпедо» командануүд наадаха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 84-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03525. Заказ № 984.